

PIŠE PRIHODNOST.

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
števila 3, september 2024

- Skok v novo šolsko in študijsko leto
- Skupaj gradimo prihodnost!
- Intervju: Ema Koncilija, Zavod LokalPatriot

0 naslovnici

Poletni dogodek Slovenska bakla je združil novomeške športnike, ki so si na poti iz Olimpijskega centra Novo mesto predajali plamenico in jo slavnostno prinesli na Glavni trg, kjer so se teku s plamenico pridružili tudi mladi.

KAZALO

3	Uvodnik	18	Slepi in slabovidni otroci iz vse Slovenije na športnem dnevu v Olimpijskem centru Novo mesto
4	Županova kolumna	19	Novo mesto ostaja njen navdih
5	»Mladim želimo ponuditi vsebine, ki so jim zanimive, ki jih pritegnejo!«	20	»Ponosni smo na prav vsakega učenca naše šole!«
8	V Gabrju do novega vrtca, novosti tudi za šolarje na Otočcu in v Novem mestu	22	Mladi in knjižnica
9	Zdrav vrtec, zdrava šola	24	Upravičujemo maksimo, da svet stoji na mladih
10	Usmerjeni v opolnomočenje mladih na več področjih	25	Znanje robotike je znanje prihodnosti
11	V Novem mestu prvič v gradnjo oskrbovanih stanovanj za starejše	26	Za bolnike s celiakijo to ni modna muha
12	V Birčni vasi rekonstruirana prometna cesta, ob šoli novo parkirišče	28	»Tudi žena pravi, da sem pozabil, da sem v pokoju.«
12	Izglasovanih 12 projektov v okviru participativnega proračuna	29	Delovna jesen v Slavističnem društvu Dolenjske in Bele krajine
13	Kronika občinskega sveta MAJ–JULIJ 2024	30	Živahen turistični utrip Novega mesta
14	Prispevki svetniških skupin	31	Križanka
16	Novomeški kolaž		

Novo mesto

Glasiło Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Peter Žunič Fabjančič, Monika Gabrič Simon, Saša Sršen, Urban Kramar, Nataša Jakopin, Sandra Boršič, Mirjana Martinović in Anja Čampa

NASLOVNICA

Peter Žunič Fabjančič

JEZIKOVNI PREGLED

Marinka Cerinšek

PRODUKCIJA

Para, d. o. o., Ljubljana

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

župan Mestne občine Novo mesto

SEPTEMBER 2024

ISSN C508-4547

> Jure Marolt

KAKO LEPO JE BITI MLAD!

Ravnokar se peljem na Gospodično, ko me sedeča poleg mene spomni/opomni: »Da ne bova pozabila na pomlajevalni vrelec!« Ob tem, ko človek vstopi v novo desetletje življenja, hote ali nehote začne razmišljati o dneh, ki so že za njim. O bolj preprostih, drznih, nepredvidljivih mladostniških dneh. Ali jih pogrešam? Ne ravno; to je bilo obdobje, ko sem iskal in utrjeval svojo pot v življenju. Sedaj sem čistokrvni družinski človek, na kar me redno in glasno opominjajo trije nasledniki. Moje mladostniško obdobje pa je bilo nujno, da sem odkril in sprejel samega sebe.

Pogosto ljudje hrepenijo po večni mladosti, a na srečo je cikel življenja za vse enak. Rodiš se, se učiš, odkrivaš svet, odrasčaš, ga soustvarjaš in na koncu tudi zapustiš. Če imaš srečo, voljo in zdravje na svoji strani, je ta življenjska pot lahko polna lepih trenutkov in čudovitih dogodivščin. Smrt je sestavni del življenja v isti meri, kot je tudi rojstvo, le da jo mnogo težje sprejmemo, vendar je ne smemo zanikati.

Brez skrbi, danes ne bom razpredal o koncu življenja, ampak o mladosti. Vse je lepše in lažje, ko si mlad. Manj stvari boli. Cel svet je pred tvojimi nogami. Počutiš se nepremagljivega. Žal je tako, da nas potem življenjske izkušnje podučijo, da nismo to. Nepremagljivi. Ampak že samo vedenje, da smo enkrat to bili, prispeva k čarobnosti naših življenj. Vedno sem vesel, ko vidim mladega, ki mu kaj res uspe. Pa nisem ljubitelj tistega pregovora »Na mladih svet stoji«. Vesel sem, ker vidim, da gre zgodba življenja naprej. Ker si mladi upajo, si želijo, se ne predajo ob prvi oviri. Pogosto slišimo starejše, kako negodujejo o razvajanosti nove, naslednje generacije. Verjetno so isto pred nekaj desetletji mislili tudi o nas. Vsaka generacija je zgodba zase, za vsako od njih veljajo nova pravila, ki jih bodo spisali mladi sami, mi jim moramo to samo dovoliti.

Osrednje vodilo te številke so prav mladi. Če se bom spomnil, bom čez kakšno desetletje ali dve še enkrat pogledal to številko, da ugotovim, koliko teh mladih, ki na tak ali drugačen način krasijo te strani, je danes na vidnih položajih in krasijo sliko celotne naše družbe. Nova

generacija prihaja, o tem smo lahko prepričani. Mi ji moramo le dovoliti, da najdejo svojo pot v tej igri, ki se ji reče tudi odraslo, odgovorno življenje.

Sicer pa imamo/imajo obojestransko blagodejen vpliv. Mladi na starejše, ker vsrkavajo njihovo neustavljivo, pristno energijo. Starejši na mlajše, ki so že preživeli številne preizkušnje življenja in v sebi nosijo ogromno modrosti. Eni brez drugih ne morejo.

Z vsakim začetkom novega vrtčevskega, šolskega in študijskega leta je tudi v jeseni leta na ogled vzhajajoča pomlad družbe. Otroci in mladostniki pogumno stopajo novim življenjskim preizkušnjam naproti. Novi ljudje, nova okolja, novi izzivi. Vsega tega novega pa se ne smejo ustrašiti, ker jih bo oblikovalo v odlične ljudi. Verjamem, da v boljše od nas.

Dovoliti jim moramo, da naredijo napake, na katerih se bodo učili. Usmerjati jih moramo v pravo smer, ampak odločilne korake morajo narediti sami. Verjeti moramo v njih tudi v trenutkih, ko se okoli njih ogrinjajo oblaki dvoma. Vse bo vedno v redu.

Kako lepo je biti mlad! Kako lepo je biti v družbi mladih ... in kako lepo je pomagati mladim, da poiščejo svojo najboljšo pot. Prav zaradi tega imajo naša življenja smisel.

TAKO VEČINSKO PREBIVALSTVO KOT ROMI SMO TALCI DRŽAVNEGA NEUKREPANJA

Mag. Gregor Macedoni, župan

Številni občani na Dolenjskem, Kočevsko-Ribniškem, Posavju ter v Beli krajini so poleg kraj in fizičnih napadov v zadnjih letih deležni vse bolj drznih napadov na policiste in fizičnega obračunavanja med šolarji. Medtem ko predstavniki države razmišljajo in se pogovarjajo, kaj storiti, se situacija v lokalnih okoljih vsak dan poslabšuje.

Zelo pogosto so odgovorni vladni funkcionarji (tudi s pomočjo medijev) težave na terenu opravičevali z nestrpnostjo večinskega prebivalstva. Ti naj ne bi sprejemali drugačnosti in naj bi z odri-
vanjem etnične manjšine povzročili njihovo bedo. A z izpostavljenimi primeri v zadnjem letu se je izkazalo, da to ni tako. Ko je televizija prikazala popolnoma razbit in z več šivi zakrpan obraz šolarja v brežiški osnovni šoli ter nedavni primer iz Kočevja, ko se je skupina Romov spravila na policijsko patroljo ter zbila policiste na tla in jih pretepala z brcami, se problematika ni mogla več pojasnjevati z nestrpnostjo večinskega prebivalstva.

Vse bolj je jasno, da Rome najbolj ogrožajo drugi Romi zaradi razmaha kriminalne dejavnosti, ki jo napajajo transferji socialne in družinske politike iz državnega proračuna, ter da je temelj vse slabše varnostne situacije v sistemsko nepravilno zastavljenih politikah na področju sociale, družinske politike in trga dela. Odstotek državljanov, pri katerih sistem ne deluje, res ne zveni veliko. Če pa govorimo o populaciji 20 tisoč oseb na določenem geografskem območju, je to alarm za sistemsko ukrepanje.

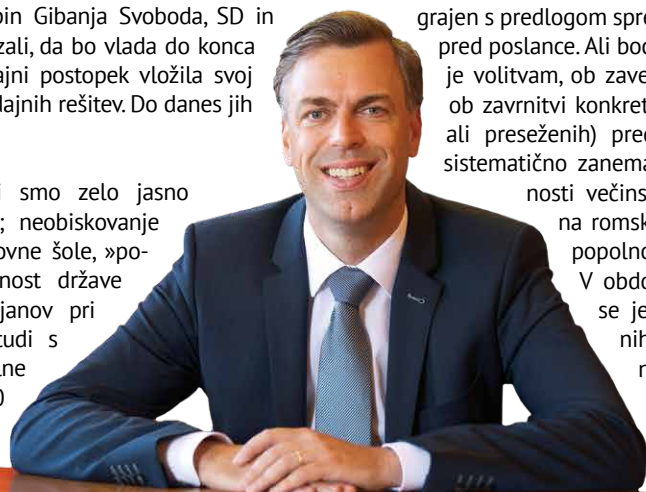
V avgustu letošnjega leta je minilo eno leto od vložitve paketa zakonodajnih sprememb pobude »za zaščito otrok iz problematičnih socialnih okolij« 11 dolenjskih, belokranjskih, kočevsko-ribniških in posavskih županov, ki je bil vložen z več kot 31 tisoč podpisov državljanov in državljanek. V oktobru se je nato odvila razprava na matičnih delovnih telesih Državnega zbora RS (na Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter na Odboru za infrastrukturo, okolje in prostor), ki sta zakonske predloge z glasovi poslancev vladne koalicije zavrnila in s tem končali zakonodajni proces župansko-ljudske zakonodajne pobude. Ob koalicijskem poenotenju za zavrnitev pobude (ki so jo podpisali vodje poslanskih skupin Gibanja Svoboda, SD in Levica) so se v vladni koaliciji zavezali, da bo vlada do konca leta 2023 pripravila in v zakonodajni postopek vložila svoj paket predlogov sistemskih zakonodajnih rešitev. Do danes jih še niso pripravili.

Ob županski zakonodajni pobudi smo zelo jasno izpostavili, da naslavljamo vzroke; neobiskovanje in posledično nezaključevanje osnovne šole, »poklicno« brezposelnost in nezmožnost države zagotavljati enakopravnost državljanov pri plačilu globe zaradi prekrška, četudi s strani prejemnika denarne socialne pomoči. Ker vsakodnevno okoli 500

otrok ne hodi v zakonsko obvezno osnovno šolo (ter jih potem več kot 90 % le-tudi ne konča) in ker je brezposelnost v določenih socialnih okoljih (predvsem romska naselja) 99-odstotna, lahko govorimo, da z neukrepanjem in ohranjanjem navedenih socialnih in družinskih politik ter trga dela brez ustrezne nadgradnje slovenska država sistematično in sistemsko zanemara otroke iz problematičnih socialnih okolij. Krši njihove pravice, zaščitene z mednarodnimi konvencijami, in jim krade prihodnost. Konkretno, v lanskem letu so novomeške osnovne šole dosledno prijavljale neobiskovanje pouka šolskemu inšpektoratu; v določenem obdobju je bilo vseh prijav 62 in čez nekaj mesecev je bilo zaključenih 58 primerov z izrečeno kaznijo denarne globe staršem. Plačana je bila samo ena globa. Vse ostale ne bodo nikoli plačane in bodo ostale brez učinka, saj izvršba na sredstva denarne socialne pomoči ni možna. Sporočilo? Če ne hodiš v šolo, ni posledic. Policisti doživljajo, da posameznik v romskem naselju pri zasegu nelegalne pištole plačilni nalog z globo raztrga. Vsem, ki se dnevno ukvarjamo z reševanjem romske problematike kot pretežnega dela problematike socialnih okolij, je jasno, da gre za zahteven izziv, ki pa se ga da in mora reševati.

Varnostna problematika v JV Sloveniji je torej posledica in ne vzrok obravnavane tematike. Poslabševanje varnostnih razmer dokazuje, da se razraščata mafijsko kriminalno delovanje na področju mamil, preprodaje orožja in zlorab mladoletnih otrok za kriminalno delovanje. Največja ironija pri tem je, da so najstabilnejši finančni vir tega kriminalnega delovanja ravno sredstva socialne in družinske politike Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. **Zato je največja odgovornost in tudi edina pot za resen premik v reševanju te problematike sprememba (nadgradnja) zakonodaje na področju sociale, družinske politike, trga dela in pravosodja.** Konstantna negativna kadrovska selekcija v državni politiki prinaša manj znanj in izkušenj o medresorskem in sistemskem reševanju teh izzivov, ki so ključni za doseganje pozitivnih premikov. Zato ni napredka. To že veliko let zaznavamo številni, ki smo v podrejenih sistemih odvisni od dobrega delovanja na državni ravni.

Po enem letu se paket županskih zakonodajnih sprememb, nadgrajen s predlogom sprememb zakona o osnovni šoli, vrača pred poslance. Ali bodo koalicijski poslanci eno leto bližje volitvam, ob zavedanju neuresničene lanske zaveze ob zavrnitvi konkretnih (in do danes še ne izboljšanih ali preseženih) predlogov, lahko še naprej ohranjali sistematično zanemarjanje otrok? Z izgovori o nestrpnosti večinskega prebivalstva in sklicevanjem na romsko prekmursko situacijo dokazujejo popolno odsotnost uvida v dejansko stanje. V obdobju zadnjega leta brez ukrepanja se je populacija sistemsko zanemarnenih otrok povečala za nadaljnjih 400 novorojenih. Neukrepanje je nerazumljivo, nesprejemljivo in kruto.

Boštjan Pucelj

> Jure Marolt

EMA KONCILIJA, ZAVOD LOKALPATRIOT

»MLADIM ŽELIMO PONUDITI VSEBINE, KI SO JIM ZANIMIVE, KI JIH PRITEGNEJO!«

Ema Koncilija aktivno deluje v Društvu novomeških študentov, pred tem še v njegovi dijaški sekciji Dijas, kasneje je vodila Zavod LokalPatriot, sedaj pa sodeluje pri projektu Z mladinskim delom proti prekrasnosti mladih. Odlična sogovornica, da nam oriše trenutno sliko mlajše generacije v dolenjski prestolnici s poudarkom na zgodbi LokalPatriota, ki ima že desetletja v lokalnem okolju in širše zelo vidno vlogo.

Kako se je zgodba LokalPatriota spremenila od njegovih začetkov do danes?

Če grem najprej v preteklost, ko se je Patriot odpiral, torej malo pred letom 2000, lahko rečem, da je v mestu prevladovala neka povsem drugačna klima. To je bil eden prvih lokalov in prostorov, kjer so se mladi lahko izražali. Tudi glasbena scena je v LokalPatriotu res prišla do izraza. Tudi danes stremimo k temu, kar je bil Patriot na začetku, ampak morda manjka malo tega interesa splošne publike, ki je bila takrat tako živ. Ta motivacija, ta zagon, da gredo ljudje ven pogledat, kaj se dogaja. To se je v mestu malo izgubilo ... Najprej s to menjavo lokacije na Glavni trg, kajti tudi tam je nekaj časa trajalo, da se je zgodba razvila, recimo z rednimi koncerti ob petkih in sobotah ter drugimi dogodki. Potem je spet sledila sprememba lokacije in nekaj let zatišja. Leta 2022 se je zopet odprla kavarna, kjer se najprej ni veliko dogajalo. Naš cilj pa je, da obudimo staro »slavo« Patriota, da ponudimo kvalitetno glasbeno produkcijo. Da imamo v kavarni butične špile manj uveljavljenih glasbenikov, tudi jazz večere, ker se mi zdi, da v tem prostoru odlično izpadejo. V klubu pa bi gostili večje izvajalce, tako slovenske kot tuje. Tu vedno vprašanje, kaj si naša publika želi. Naša želja je, da omogočimo in ponudimo obiskovalcem tudi neko alternativno

opcijo temu, kar je v splošni javnosti najbolj prepoznavno.

Torej Patriot danes sestavlja dva prostora – kavarna in klub. Slednji je večji in namenjen večjim dogodkom v zaprtem prostoru.

Kavarno trenutno prenavljamo, predvsem teraso. To vse poteka prostovoljno. V klubu je prostora za tristo oseb. Sama otvoritev je bila izjemno uspešna, saj je bilo čisto polno. Seveda je pri dogodkih pomembna prodaja kart, drugače pač danes ne gre. MRFY so eden najbolj uveljavljenih bendov v Sloveniji, tukaj je bil odličen obisk. Drugi bendi, ki smo jih imeli do sedaj, so mlajši bendi in izvajalci, ki jih ljudje slabše poznajo. V povprečju smo takrat gostili od 100 do 150 ljudi, kar sploh ni slaba številka, a se v klubu, ki je velik prostor, to lahko porazgubi. Prišli so feni iz Ljubljane, eno dekle celo iz Slovaške, tako da je to zelo zanimivo.

LokalPatriot je vedno slovel kot prostor, kjer pridejo na svoje tudi tisti, ki jim je bližja alternativna scena ...

Zdi se mi, da danes mladi težko dajo priložnost glasbi, ki je ne poznajo. Ni več tega, da greš v klub ne glede na to, kdo nastopa. Morda se to zopet obudi čez kakšnih pet let, ampak to je proces. V prvem Patriotu je bil velik obisk, ker so si ljudje tega, kar je novi klub ponujal,

resnično in iskreno želeli. Ker pa v zadnjih štirih, petih letih LokalPatriot sploh ni obstajal, mladi niso imeli nobenega takega mesta, kjer bi se družili, kamor bi šli. Tako so se tega odvadili. Študentje imajo v Ljubljani med tednom kakšnih deset možnosti, kamor lahko grejo. Tudi festivalska kultura je v Sloveniji zelo zaživela in med poletjem so ljudje deležni odličnih koncertov. Zato imamo na tem področju še veliko dela. Naj omenim še to, da je danes glasba nasploh veliko bolj dostopna, kot je bila pred 25 leti. Danes imajo vsi mladi svoje telefone, kjer lahko na različnih glasbenih platformah (Spotify, Apple Music, YouTube ...) dostopajo do kvalitetnih posnetkov, ki včasih zvenijo celo bolje kot v živo.

Od prve selitve dalje je bila lokacija LokalPatriota vedno ključnega pomena. Kako ste zadovoljni s to današnjo na Novem trgu?

S stališča, da je bližja srednjim šolam, je dobro. Res pa je tudi to, da je bilo pred dvema desetletjema na Novem trgu veliko manj barov, ta prostor še ni imel takšne zgodbe, kot jo ima danes. Na Glavnem trgu smo imeli po drugi strani res odličen atrij, ki je omogočal tudi koncerte na prostem. Tukaj pa pazimo na sosede čez cesto, ki so sicer zelo uvidni, mi pa se trudimo, da nismo preveč bučni. Klub je sicer zelo lepo urejen, a

neprijazen npr. do kadircev, ki morajo hoditi ven na odprto, kar posledično marsikoga odvrne. Ob odprtju smo imelo v nekem trenutku pred lokalom tristo glasnih ljudi, tega pa si ne želimo pogosto, saj si ne moremo privoščiti zaradi uvidevnosti in nočnega hrupa.

Bojda se mladi lahko v Patriotu »priučijo« tudi vrlin prostovoljnega dela. Drži?

Mi tega kluba ne bi odprli, če ne bi bilo skupine prostovoljcev. Predvsem ekipa trenutnih aktivistov Društva novomeških študentov, saj tukaj predvsem delamo sami študentje. Tu bi se še enkrat zahvalila Valentinu Galeši in Luki Cigaletu. Tu smo delali vsak dan po osem ur, veliko novega smo se tudi sami naučili, ker druge možnosti preprosto nismo imeli. Pri prenovi pa so nam veliko pomagala tudi nekatera podjetja in organizacije.

Kakšni so torej načrti za LokalPatriot? Jesen in nova klubska sezona sta pred vrati.

Septembra nadaljujejo z našim programom – vsak petek in soboto bo na terasi program Septembra Akustike, kjer se bodo predstavili mladi lokalni glasbeniki, konec meseca pa začnemo s klubsko sezono (več informacij je na naši spletni strani: www.lokalpatriot.si). Sledijo koncerti, prijavi se bomo na razpise, da karte nekoliko subvencioniramo in da bodo tako cene prijaznejše mladim. Sicer se izključno gostinstvo danes ne splača – če nimaš rednih strank, je to zelo »neprofiten biznis«. Načrtujemo, da bomo imeli do konca leta še kakšno razstavo v sklopu Galerije Simulaker (prostor še iščemo), prednost bodo imeli na začetku mladi umetniki, kasneje morda tudi bolj uveljavljeni. Možnosti so še povsem odprte. Prav tako vabimo vse, ki jih zanima tovrstno delo, da se nam pridruži, vendar je ključnega pomena samoiniciativa. V klubu smo imeli tudi različne okrogle mize in druge mladinske dogodke in delavnice, s čimer bomo nadaljevali. Koncerti so namenjeni vsem generacijam, pri ostalih dogodkih bodo v ospredju mladinske vsebine. Naš cilj je, da smo prijazni do vseh.

Kako dojemate aktivacijo mladih danes v lokalnem okolju? So aktivni, angažirani, željni novih znanj?

Definicija mladih je od 15 do 29 let ... V sklopu organizacije dogodkov in aktivnosti mladih, kot mlade dojemam predvsem dijake in študente, saj sem bila svoj čas zadolžena tudi za dijaško sekcijo Društva novomeških študentov. Ti mladi, ki sem jih v tem obdobju spoznala, imajo nek zagon, imajo ideje, ampak ko pride do neke

odgovornosti, ko pride do tega, da si ti tisti človek, ki prevzame vodenje dogodka ali projekta, takrat se malo prestrašijo, ker se bojijo odgovornosti. Tudi sama bi si želela to področja bolje razumeti, saj želimo še bolje spoznati mlade, res najti tisto, kar jih zanima, kaj bi jih še bolj pritegnilo k sodelovanju. Ne smemo pozabiti, da smo v LokalPatriotu tudi mi še mlada ekipa in iščemo dodatne vsebine, ki jih mladi danes potrebujejo.

Kako pritegniti mlade? Res jim želimo omogočiti vsebine, ki jih zanimajo, in jih tako privabiti, ker je v družbi vedno bolj zabavno. Želimo ustvariti prijazno okolje, v katerem se počutijo kot doma in želijo nekaj vrniti tja, kjer so nekaj tudi dobili. Mladi, ki jih poznamo, so angažirani in vpleteni; da bi privabili nove, to je pa vedno težko, ne glede na organizacijo in delovno okolje. To je tek na dolge proge.

Kakšna pa je zgodba projekta Z mladinskim delo proti prekrasnosti mladih? Kakšni so njegovi cilji?

To je projekt Urada Republike Slovenije za mladino, ki traja dve leti in pol in sovpada z državno politiko, ki se zavzema za odpravljanje prekrasnosti. To pomeni,

da bomo v teh dveh letih in pol poskusili izobraziti 130 mladih v jugovzhodni regiji. Mladim bomo predstavili, kaj so ključne pasti nedostojnega dela, prekrasnosti. Tega je med mladimi danes veliko, delo na črno jim je pogosto kar samoumevno. Ne vem, če poznam kogarkoli, ki ne bi kdaj delal na črno. Na dolgi rok to zagotovo ni rešitev in moramo se truditi, da se ozavestimo, ker večina mladih sploh ne ve, kakšne pravice in dolžnosti imajo delavci.

Zaključiva tam, kjer sva začela. Ime LokalPatriota je med Novomeščani in širše še vedno zelo čislano ...

Ime ima še vedno težo, ljudje vedo, kaj LokalPatriot je, kaj predstavlja ... to je sicer za nas včasih tudi breme, ker je zelo težko ustvariti neko novo zgodbo na podlagi percepcije, ki jo imajo vsi že v glavi. Če bi želeli delati nekaj čisto novega, ker bi se želeli približati novim generacijam, bi tudi naleteli na nasprotovanje. Tako moramo uravnati oba pola te splošne logike, ki je v zraku. Ker je bilo vmes nekajletno zatišje, na dobrih temeljih nadaljujemo zgodbo in si počasi spet gradimo ime, ki je bilo včasih tako dobro sprejeto v okolju. Res si želimo obuditi to staro slavo in vrednost, ki jo Patriot zagotovo ima!

osebni arhiv

GRADIMO PRIHODNOST ZA OTROKE:

V GABRJU DO NOVEGA VRTCA, NOVOSTI TUDI ZA ŠOLARJE NA OTOČCU IN V NOvem MESTU

V Gabrju se je začela preureditev objekta stare šole v nov dvooddelčni vrtec, ki predstavlja pomembno pridobitev v kraju pod Gorjanci. Vrtec bo vrata odprl predvidoma v šolskem letu 2025/2026, novosti na področju šolstva in predšolske vzgoje pa se novomeškim otrokom, ki obiskujejo vrtec Labod, OŠ Dragotina Ketteja in OŠ Otočec, obetajo že prej. V njihovih prostorih se namreč zaključuje vgradnja sistemov centralnega prezračevanja z rekuperacijo, ki bodo omogočili kroženje svežega in čistega zraka v šolskem okolju v vseh letnih časih.

Stara šola v Gabrju bo v celoti rekonstruirana, prenovljenih bo več kot 370 kvadrantih metrov površin. V pritličnem delu in nadstropju bosta urejeni igralnici za prvo in drugo starostno skupino vrtca, skupaj z garderobami, sanitariji, razdelilno kuhinjo in prostori za zaposlene. Predvidena je zamenjava lesenega ostrešja, dozidan bo kovinski nadstrešek, poskrbljeno bo za novo zunanjo ureditev in igrišče z zelenico. Novi dvooddelčni vrtec, v katerega bomo na Mestni občini Novo mesto investirali 740 tisoč evrov, bo skupno sprejel do 38 otrok in bo v upravljanju OŠ Brusnice.

V OŠ Otočec in OŠ Dragotina Ketteja ter vrtčevski enoti Labod bomo z vgradnjo prezračevalnih sistemov v vrednosti dobrega 1,8 milijona evrov, ki jih je Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo iz Načrta za okrevanje in odpornost sofinanciralo v vrednosti 1,5 milijona evrov, poskrbeli, da bomo lahko v objekte kontinuirano dovajali svež zrak, ne da bi odpirali oken in s tem izgubljali toploto. S procesom bo izboljšana energetska učinkovitost stavb, z nadzorovano vlago, filtracijo zraka in znižano hrupnostjo pa bo bolj zdravju prijazno tudi okolje, v katerem otroci preživljajo dalj časa.

V novem šolskem letu načrtujemo še dozidavo učilnic, kabinetov, sanitarij in dvigala na OŠ Šmihel, s čimer bodo tamkajšnji šolarji pridobili 650 m² novih površin, kmalu bo steklo tudi projektiranje dodatne enote vrtca Labod v Ločni, v preteklih mesecih pa smo že zaključili z izvedbo izolacije podstrešja v OŠ Center, prenovo parketa v telovadnici OŠ Otočec in posodobitvijo kuhinjske opreme v več šolah.

Peter Žunič Fabjančič

Peter Žunič Fabjančič

ZDRAV VRTEC, ZDRAVA ŠOLA

Zdrav začetek življenja in skrb za zdravje otrok in mladostnikov se uvrščata med temeljne zdravstvene cilje. V Sloveniji so številne politike usmerjene v krepitev in ohranitev zdravja te populacije. Za doseg tega cilja so bili uvedeni številni programi, med katerimi sta tudi programa Zdravje v vrtcu in Slovenska mreža zdravih šol, ki ju vodi Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ).

Peter Žunič Fabjančič

Varovanje in krepitev zdravja je pomembno v vseh starostnih obdobjih, še posebej pa v obdobju otroštva in mladostništva. Izkušnje iz tega obdobja imajo pomemben vpliv na različne vidike zdravja kasneje v življenju. Stališča, prepričanja, življenjski slog in vedenja, povezana z zdravjem (npr. kajenje, uživanje alkohola, prehranjevalne navade), ki se razvijejo in utrdijo v otroštvu in mladostništvu, se zelo pogosto nadaljujejo v odraslost ter s tem močno vplivajo na prihodnje zdravje posameznikov, zdravje populacije in na ekonomski razvoj.

Na NIJZ se zavedamo, da je promocijo zdravja otrok in mladostnikov treba nenehno dograjevati, saj se s spremembami v družbenem okolju in življenjskem slogu pojavljajo drugačni dejavniki tveganja za njihovo zdravje ter nove obolenosti. Voba omenjena programa se vključujejo vrtci in šole, ki so se odločili, da bodo z različnimi dejavnostmi spodbujali, omogočali in krepili zdravje vseh v njihovem okolju ter na vseh področjih – telesnem, duševnem, socialnem in okoljskem zdravju. Obenem pa programa zmanjšujeta neenakosti pri

otročih in mladostnikih, delujeta celostno in v aktivnosti vključujeta širšo lokalno skupnost. Poleg otrok in njihovih staršev oz. skrbnikov, vzgojiteljev, učiteljev in drugih zaposlenih v zavodih vključujeta tudi neposredno lokalno skupnost – društva, nevladne organizacije ter ustanovitelja. V programih zagovarjamo tudi kontinuirano izvajanje aktivnosti v daljšem časovnem obdobju, tj. več let, saj je dokazano, da smo tako uspešnejši.

Vrtci in šole sami določajo prednostne naloge, povezane z zdravjem, ki jih izvajajo glede na svoje potrebe, obenem pa tudi na NIJZ sledimo aktualnim željam in potrebam ter pripravljamo strokovna izobraževanja, kjer šole in vrtci pridejo do strokovnih, na znanosti temelječih verodostojnih informacij in usmeritev.

Vsako leto določimo tudi rdečo nit programa. V šolskem letu 2024/25 bomo v vrtcih v okviru rdeče niti »Lej zdravo, spoštuj hrano, varuj naravo« podprli prenovljene prehranske smernice za vzgojno-izobraževalne zavode, poudarjali pomen trajnostne, lokalno pridelane hrane ter zmanjševanje

zavržkov hrane. V šolah bo tokrat rdeča nit povezana z vrstniškim nasiljem v vseh okolišjih, saj šole poročajo, da se ta problematika v zadnjih letih stopnjuje, tudi na račun spletnega nasilja, ki se prenaša v šolsko okolje.

V programu Zdravje v vrtcu trenutno sodeluje slaba polovica vseh slovenskih vrtcev. Na Dolenjskem je delež vključenih vrtcev nad slovenskim povprečjem, saj sodeluje kar 84 % vrtcev. V Slovenski mreži zdravih šol je 74 % osnovnih in 46 % srednjih šol ter četrtna vseh slovenskih dijaških domov. V Mestni občini Novo mesto je vključenih 92 % osnovnih, 55 % srednjih šol in oba dijaška domova, kar dokazuje, da vzgojno-izobraževalni zavodi v naši regiji prepoznajo pomen programov.

Seveda je naš cilj, da bi bili vsi, tako vrtci, kot šole na Dolenjskem, pa tudi v Sloveniji zdravi in bi delovali na način, ki krepi in ohranja zdravje. Zato vrtce in šole vedno znova vabimo, da se pridružijo programoma. Vrtci se programu lahko priključijo že z novim šolskim letom.

USMERJENI V OPOLNOMOČENJE MLADIH NA VEČ PODROČJIH

V Mladinskem centru Oton, ki deluje v sklopu Zavoda Novo mesto, se vedno kaj dogaja. Za nami je razgibano poletno dogajanje, nič manj pestro pa ne bo v prihodnjih mesecih, v katerih nadaljujemo zastavljene aktivnosti in začenjamo nove.

Z mladinskim delom proti prekrvnosti mladih

Junija je v Zavodu Novo mesto stekel projekt Z mladinskim delom proti prekrvnosti mladih, katerega namen je ozaveščanje in opolnomočenje mladih o problematiki prekrvnosti in pomenu delavskih in socialnih pravic, nudenje svetovne pomoči in podpore mladim ter izvajanje podpornih aktivnosti projekta. Mladi bodo v izkustvenih delavnicah izvedeli, kaj je prekrvnost, kakšne so pasti in prednosti posamezne oblike zaposlovanja, kako se soočati s stresom ter kje in kako poiskati psihološko podporo pri soočanju z negotovostjo in pritiski. Del programa je namenjen tudi razvoju trajnostnih kariernih strategij, identifikaciji osebnih močnih točk, postavljanju ciljev in načrtovanju trajnostne kariere. Poleg programa je mladim na voljo tudi posvetovalnica za individualno svetovanje v MC Oton, v kateri lahko mladi delijo svoje izzive in skrbi v zvezi s prekrvnostjo.

Delavnice na šolah

Z naborem aktivnosti želimo ojačati notranje moči posameznika in oblikovati trdne

občutke lastne osebne identitete. Na ta način je primarno preventivno delovanje v svoji osnovi prizadevanje ZA (optimalna vključenost posameznika v njegove življenjske tokove in socialno skupnost, zdrav življenjski slog, pozitivna samopodoba in pozitivna naravnost do življenja) in ne izključuje boja PROTI (uporabi drog, čezmernemu pitju alkohola, kajenju, odvisnosti, stereotipom in predsodkom itd.). Tako pripravljamo nabor delavnic za različne preventive (samopodoba, spolnost, medvrstniško nasilje, sodelovanje in povezovanje, droge in alkohol ...) glede na potrebe posameznih šol in stanja v lokalnem okolju. V septembru bomo na Grmu Novo mesto – centru biotehnike in turizma izvedli delavnico o prostovoljstvu, javnem nastopanju in o načrtovanju poklicne poti. Delavnice bo izvedla naša prostovoljka iz Albanije.

Soba pobega ali Escape Room

V avgustu smo odprli sobo pobega, ki se imenuje »Odkleni&Napreduj«. Je interaktivna izkušnja za mlade, pri čemer se soočajo z življenjem in izzivi dveh najstnikov. Gre za sobo, ki je opremljena tako, da prikazuje del njunega življenja, vključno s številnimi ugankami in nalogami, ki so hkrati zabavne in obravnavajo ključna vprašanja, povezana s samozavestjo, osebnim razvojem in današnjimi odnosi med mladimi.

Počitniške aktivnosti

Za otroke od 6. do 12. leta starosti so v Mladinskem centru Oton potekale počitniške aktivnosti. Zvrstilo se je 80 otrok in deset animatorjev. Otroci so se preizkusili

v različnih športih, lovih na zaklade ter na ustvarjalnih in kuharskih delavnicah. Počitniške dejavnosti smo oblikovali tako, da smo otrokom omogočili raznoliko preživljanje prostega časa ter spoznavanje in razvijanje različnih veščin.

Mednarodna povezovanja

Osem mladih iz Novega mesta in mladinska vodja so bili od 6. 7. do 18. 7. na mladinski izmenjavi z naslovom Childhood stories v nemškem Oldenburgu. Program izmenjave je bil zasnovan tako, da so vsak dan na drugačen način izrazili svoje poglede na svet okoli njih, predvsem na vpliv diskriminacije, stereotipov in predsodkov. Tudi letos smo v MC Oton z veseljem gostili 14 mladih iz različnih delov Evrope. V sodelovanju z nacionalno agencijo Movit smo tudi letos organizirali srečanje DiscoverEU-meet up, ki je bilo polno raznolikih aktivnosti in doživetij. Močno vpeti smo tudi v mednarodne programe Erasmus +. Tako smo sodelovali na Finskem, v Armeniji, Romuniji in na Madžarskem. V naši sosednji državi je potekalo srečanje partnerjev projekta Magics 4 all, ki je financiran s strani programa Erasmus + Šport. Projekt na temo tradicionalnih iger in športov traja 18 mesecev. Julija prihodnje leto MC Oton gosti partnerje projekta v Novem mestu.

Tabor na OFF

V današnjem času mladi preživijo preveč časa pred ekrani, kar nas vse, ne le mlade, oddaljuje od stika s samim seboj. Pri mladih to pogosto pomeni tudi zanemarjanje časa, preživetega v naravi. Na pobudo srednje Kmetijske šole Grm smo v minulem šolskem letu organizirali štiri Tabor na OFF v Planinskem domu na Miklavžu. Glavni namen je bil dijake spodbuditi k preživljanju prostega časa v naravi, v družbi prijateljev in seveda brez mobilnih telefonov. Tabor bomo izvedli tudi v tem šolskem letu.

Knjižnica pod krošnjami

V drugem tednu julija je ekipa Mladinskega centra Oton odprla 20. sezono Knjižnice pod krošnjami, ki jo je obiskalo več kot šestdeset ljudi, med drugim smo pripravili tudi ustvarjalno delavnico za otroke. Knjižnica pod krošnjami je mreža bralnih prostorov na zelenih javnih površinah, ki poteka v petnajstih mestih in gostuje enainvajset bralnih »otokov«.

V NOvem MESTU PRVIČ V GRADNJO OSKRBOVANIH STANOVANJ ZA STAREJŠE

Na Šegovi ulici bo v novem večstanovanjskem objektu, pod katerim bo nastala tudi garažna hiša, do konca leta 2025 zgrajenih 20 oskrbovanih najemnih stanovanj, ki bodo prve tovrstne arhitekturno prilagojene bivalne enote za starejše v Novem mestu. Investicijo v vrednosti dobrih 5 milijonov evrov bo v večinskem deležu financiral Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja, na občini pa bomo prispevali skoraj 160 tisoč evrov za predhodno ureditev komunalne infrastrukture.

Objekt, ki bo nastal na sedanjem parkirišču blokov Šegova ulica 7, 9 in 11, bo premišljeno umeščen v bližino storitev, ki jih starostniki dnevno potrebujejo za ohranjanje kakovosti bivanja. Za najemnike bodo urejeni tudi skupni prostor za druženje, shrambe in 55 parkirnih mest, vsako stanovanje pa bo z arhitekturnimi in arhitektonskimi prilagoditvami primerno za samostojno bivanje ene ali dveh oseb, starejših od 65 let. V sklopu projekta bo izvedena rekonstrukcija kanalizacije in vodovoda na »kratki« slepi Šegovi ulici, kjer bosta hkrati celovito urejeno cestišče in dograjen pločnik, predvidoma istočasno z gradnjo bloka pa bodo dela potekala v sosednjih večstanovanjskih objektih na Šegovi ulici 7, 9 in 11. V njih bosta izvedeni energetska sanacija in dozidava dvigal, kar bo bistveno izboljšalo kakovost življenja obstoječim stanovalcem, ki bodo lahko uporabljali tudi nova parkirna mesta.

V naši občini so podobne za starostnike prilagojene gradnje predvidene tudi v soseski Brod - Drage, ob novem naselju v Bučni vasi in v Podbrezniku, kjer bo investitor z načrtovanimi

večstanovanjskimi objekti nasledil že potekajočo gradnjo petih blokov, v katerih je zasnovanih tudi 33 stanovanj za gibalno ovirane osebe.

ZAVOD NOVO MESTO

Olimpijski center
Novo mesto

BAZEN NOVO MESTO

OBRATOVALNI ČAS
ponedeljek – petek: 8.00–21.00
sobota: 8.00–18.00

- Za plavalce vseh starosti in ravni plavalnega znanja
- Ugodnejše cene za občanke in občane MO Novo mesto
- Več informacij (vključno s trenutno zasedenostjo bazena) na www.olimpijskicenter-nm.si

V BIRČNI VASI REKONSTRUIRANA PROMETNA CESTA, OB ŠOLI NOVO PARKIRIŠČE

Državni sekretar na Ministrstvu za infrastrukturo Andrej Rajh in župan Gregor Macedoni sta s prerezom traku namenu predala celovito prenovljen 680-metrski odsek regionalne ceste v Birčni vasi. Med podružnično osnovno šolo in železniškim postajališčem v Birčni vasi smo v sodelovanju z Direkcijo RS za infrastrukturo izboljšali prometno varnost za najbolj ranljive udeležence v prometu, z urejenimi površinami ob podružnični šoli pa predvsem učencem omogočili varen prihod vanjo.

Dela v Birčni vasi so zajemala tudi ureditev pločnika za pešce, cestne razsvetljave, dveh avtobusnih postajališč, obračališča, dostopnih poti in navezav na obstoječe lokalne ceste, investiciji pa smo naknadno dodali še ureditev parkirišča pri Osnovni

šoli Birčna vas. V naslednji fazi, ki je še v procesu projektiranja, si na občini poleg rekonstrukcije regionalne ceste obetamo tudi ureditev pločnika in izgradnjo novega železniškega podvoza.

IZGLASOVANIH 12 PROJEKTOV V OKVIRU PARTICIPATIVNEGA PRORAČUNA

V prvi izvedbi participativnega proračuna bomo na Mestni občini Novo mesto uresničili 12 projektov, ki ste jih s spletnim glasovanjem izglasovali občanke in občani. Za uresničitev izbranih projektov v proračunskih letih 2024 in 2025 bomo namenili 100 tisoč evrov, pri čemer so sredstva enakovredno razdeljena med območji mestnih in primestnih krajevnih skupnosti. Izvedbo projektov bo možno spremljati na spletni strani idejezanovomesto.si, na kateri je sicer v večtedenskem glasovanju svoj glas projektom oddalo 879 občank in občanov.

Med izglasovanimi projekti na območju primestnih krajevnih skupnosti so prenova sanitarnih prostorov v večnamenskem domu na Dolžu ter zamenjava potratnih reflektorjev in postavitev dodatnih na igrišču na Dolžu, postavitev igral pri gasilskem domu v Ždinji vasi in ureditev igrišča v Podbrezniku z ustreznimi igrali in preostalimi igralnimi površinami. Na območjih mestnih krajevnih skupnosti je bilo izglasovanih več projektov nižjih vrednosti, in sicer priprava projektne dokumentacije za ureditev igrišča pri

Osnovni šoli Bršljin, izvedba dveh učilnic na prostem pri bršljinški osnovni šoli ter obnova košarkarskega igrišča pri Krajevni skupnosti Bršljin. Med izglasovanimi projekti so tudi umetniške poslikave nevdrževanih sten v Novem mestu, pridobitev projektne dokumentacije za ureditev parka pri gradu Grm, odstranitev štorov in zasaditev dreves na Novem trgu, zasaditev rož na mestnih zelenicah in ob sprehajalnih poteh ob Krki ter odstranjevanje invazivnega japonskega dresnika na območjih večjih rastišč.

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA MAJ–JULIJ 2024

POTRJEN OBČINSKI PRORAČUN ZA LETO 2025

Občinski svetniki so na 14. redni seji potrdili predlog odloka proračuna za prihodnje leto, ki sledi razvojni in investicijski naravnosti ter ciljem in prioriteta strateških dokumentov občine. V občinskem proračunu za leto 2025 in po sprejetju dveh amandmajev župana se skupni prihodki načrtujejo v višini 71,1 milijona evrov in skupni odhodki v višini 76,2 milijona evrov. Dodatna sredstva se namenijo na področju kulture, družbenih dejavnosti in investicij, ki jim je namenjenih več kot polovica sredstev proračuna oz. 38,5 milijona evrov. Med večjimi načrtovanimi investicijami so prenova mestne tržnice, postavitev sončnih elektrarn, ureditev Seidlove ceste, Ragovske ulice, ceste Češča vas–Zalog, projektiranje južne povezovalne ceste, izgradnja regionalne kolesarske povezave Trebnje–Mirna Peč–Novo mesto, ureditev vodovoda, kanalizacije in čistilne naprave na Karteljevem, gradnja novih učilnic v OŠ Šmiheľ, ureditev urbanega parka na Loki, gospodarske cone Zahod in izvedba zazidalnega načrta Podbreznik.

USKLAJENE CENE VRTCEV Z RASTJO STROŠKOV DELA IN CEN ŽIVIL

Svetniki so na 15. redni seji zaradi povečanih stroškov dela, ki predstavljajo večinski delež cen vrtčevskih programov, in znatnega povišanja cen živil uskladili nove cene v javnih vrtcih in vrtcih s koncesijo, ki so od 1. septembra 2024 glede na starost otroka in glede na obiskovan vrtec višje od 4,1 do 6,9 odstotka. Na Mestni občini Novo mesto ob tem ohranjamo vse dosedanje popuste in ugodnosti za starše, za katere letno namenimo skoraj pol milijona evrov.

SPREJETI OPPN, ODLOKI IN LETNA POROČILA

Občinski svet je potrdil podrobni prostorski načrt Golišče–Stopiče/1, pri čemer je predvidena ureditev 12 gradbenih parcel za gradnjo stanovanjskih stavb ter izgradnja gospodarske javne infrastrukture. Po skrajšanem postopku so potrdili spremembe Odloka o ustanovitvi Javnega

stanovanjskega sklada Mestne občine Novo mesto in županov amandma, s katerim je občina med namensko premoženje stanovanjskega sklada Mestne občine Novo mesto prenesla dodatno nepremično premoženje v skupni vrednosti dobrih 406 tisoč evrov.

Svetniki so v prvi obravnavi sprejeli Odlok o ustanovitvi Javnega zavoda Zdravstveni dom Novo mesto in odlok o ustanovitvi sveta ustanoviteljic javnega zavoda, s čimer se poleg formalne vključitve dveh novih občin ustanoviteljic, to sta Občina Straža in Občina Šmarješke Toplice, odlok ustrezno novelira v skladu s trenutno obstoječo zakonodajo s področja zdravstvenega varstva in ureja medsebojne ustanoviteljske pravice občin ustanoviteljic.

V prvi obravnavi so sprejeli tudi odlok o občinskih priznanjih in nagradah, ki posodablja postopek podelitve priznanj in nagrad, sprejet je bil pravilnik o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva in podeželja v Mestni občini Novo mesto za programsko obdobje 2024–2030, ki je podlaga za občinski razpis za področje kmetijstva. Svetniki so potrdili poslovno poročilo Komunale Novo mesto, se seznanili z letnim poročilom o izvedenih ukrepih iz akcijskega načrta lokalnega energetskega koncepta občine in njihovih učinkih ter v drugi obravnavi potrdili odlok o ureditvi cestnega prometa. Seznanili so se tudi s poročilom o opravljenem nadzornem pregledu pravilnosti poslovanja KS Bršljin v letu 2023.

PREMOŽENJSKO-PRAVNE ZADEVE

Na področju premoženjsko-pravnih zadev so status grajenega javnega dobra lokalnega pomena podelili nepremičninam v katastrskih občinah Prečna, Novo mesto, Bršljin, Potov Vrh, Daljni Vrh, Stranska vas, Šmiheľ, Brusnice, Lakovnice in Stopiče. Status grajenega javnega dobra lokalnega pomena pa odvzeli nepremičninam v katastrskih občinah Ragovo, Lakovnice, Daljni Vrh, Brusnice in Ždinja vas. Za namen ureditve krožišča in rekonstrukcije javne ceste na Otočcu so potrdili javno korist na nepremičninah v katastrski občini Šentpeter. Sprejeli so najnovejšo dopolnitev Načrta ravnanja s stvarnim premoženjem Mestne občine Novo mesto za leto 2024.

KADROVSKE ZADEVE

Na področju kadrovskih zadev so podali pozitivno mnenje kandidata za ravnatelja OŠ Otočec, in sicer Mateju Šišku in Mateji Rožman, ki ji dajejo prednost pri imenovanju, za direktorja Zavoda za šport, kulturo, turizem in mladino Novo mesto za naslednje mandatno obdobje pa imenovali Aleša Makovca. V svet OŠ Grm so za mandatno obdobje štirih let imenovali Luko Blažiča, Simono Volf in Silvestra Vrhovnika, v svet OŠ Stopiče pa Francija Bačarja, Janeza Murna in Tomaža Slaka. Seznanili so se tudi z izstopom enega izmed svetnikov svetniške skupine Konkretno, ki bo vnaprej deloval kot samostojni svetnik.

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

KRATEK POGLED NAZAJ ZA ŠE BOLJŠE DELO NAPREJ

Za razliko od mnogih slovenskih občin novomeškemu DeSUS-u še zaupate. To nam daje moč in voljo za nova iskanja, kaj lahko še premaknemo na bolje v naši občini. Verjemite, nič se ne premakne samo od sebe. Ko pride do odprtja nove dobre pridobitve za naše ljudi, začetka realizacije pomembnega projekta, slavnostni govorniki ne omenijo, kdo je dal pobudo, bil več let neprenehoma vztrajen na poti do uresničitve, pripravil projekt in podobno. Nehote je razumljeno, da so to storili ti govorniki ... Zato se mi zdi prav, da včasih opomnimo, kaj smo novomeški desusovci kot občinski svetniki najprej predlagali, pripravili številne rešitve in nato dosegli ali vsaj bistveno pripomogli k izboljšanju pogojev življenja v naši občini in širše. Pri tem smo se povezovali z vsemi, ki jim je mar za ljudi, od društev upokojencev, drugih združenj in posameznikov.

1. Naši ljudje so za pomoč na domu prispevali manj zaradi večjega deleža občine. Že večkrat smo predlagali, da ne glede na to, da je država odgovorna za boljše plačilo trdega dela oskrbovalk, medicinskega osebja in drugih v domovih za starejše, lahko iz proračuna občina nameni nekaj denarja za višje plače ali izboljšanje drugih pogojev za delo. Ni še posluha in še bomo vztrajali.
2. Naše vozilo Rudi, ki že leta vozi ljudi po nujnih opravkih, se je rodilo po letih opozarjanja o njegovi potrebi. Ste vedeli, da so bili prvi vozniki skoraj vsi iz vrst DeSUS-a?
3. Tudi prevoze z minibusom Leon smo mi predlagali prvi.
4. Veliki in številni naporji so bili vloženi v prizadevanja za pridobitev prvih oskrbovanih stanovanj v Novem mestu. Na desetine ur sestankovanja, iskanja zaveznikov, tudi groženj z obveščanjem javnosti, da so odgovorni proti gradnji, so premalo aktivni, da jim ni mar za starejše, ni manjkalo. Že prej bi se morala in lahko začela gradnja. Negativna dogajanja segajo v minula desetletja. Zdaj se projekt realizira in to je najpomembnejše.
5. Veliko odporov je bilo treba streti, da je v našem občinskem proračunu že tretje leto predvideno dovolj denarja za pomoč stanovalcem v blokih, ki jim uspe v zahtevnem postopku pridobiti gradbeno dovoljenje za vgradnjo dvigala. Velika pridobitev za starejše in vse stanovalce bloka.
6. Z desetinami pobud in zahtev županu in občinski upravi smo odpravili marsikatero težavo ljudi v njihovem okolju, dosegli uresničitev njihov potreb in drugo.

Zaradi omejitve prostora ne morem več naštetih še za vsaj nekaj tipkanih strani naših dosežkov. Želel sem le opomniti, da je pomembno vplivati na vodenje občine. Z ljudmi, ki nam je mar in zase ne potrebujemo nič posebnega. V tem zmedem času je to velika prednost. Vse, kar delamo starejši, bodo koristili mlajši. Zato nam prisluhnite, mi pišite na e-naslov adolf.zupan@gmail.com ali me ob srečanju ustavite. Prisluhnil vam bom. Pa lepo jesen vam želim.

Mag. Adolf Zupan,
svetniška skupina DeSUS

KDO BO PREVZEL ODGOVORNOST, ČE SE ZGODI NAJHUJŠE?

Zaradi porasta nasilja v JV Sloveniji je Nova Slovenija predlagala Državnemu zboru, da obravnava 4 zakone v zvezi z romsko problematiko, ki so jih pripravili župani, in še 2 zakona, ki jih je pripravila Nova Slovenija. Namen teh zakonov ni z enim zamahom odgovoriti na vsa vprašanja, ampak na glavno težavo, ki je politična. Vrh oblasti v državi mora poslati jasno sporočilo, da se je problematika začela urejati. Do sedaj smo bili priča nasprotnim političnim sporočilom. Vlada s pasivnostjo sporoča nasilnežem, da so nedotakljivi. Če dovoli napade na policijsko postajo, **država izgublja svojo suverenost** in vsem je dovoljeno vse. Kot lokalna politična skupnost ne smemo tolerirati takega stanja, ki ga dovoljuje vlada, saj lahko privede do tega, da bodo žrtve nasilja pravico vzele v svoje roke, kar ne bo ne prav in ne lepo, s tem pa bodo še dodatno ogrozili sebe in svoje najbližje. Kdo bo prevzel odgovornost, če pride do tega? Ob izjavah policijskega sindikata, župana Ribnice, evropskega poslanca Prebiliča in vseh dolenjskih županov je izgledalo, da je vlada končno pod dovolj velikim političnim pritiskom, da bo nekaj morala narediti. Pobudo NSi so podprli tudi nekateri poslanci koalicije. Konec avgusta pa je državni sekretar z ministrstva Luke Mesca oznanil, da vlada zavrača vse ideje in predloge lokalne skupnosti in opozicije. Podobno slabo sporočilo je prišlo iz pravosodnega in notranjega ministrstva, ki ne bosta vložila sprememb zakonodaje v zvezi z romsko problematiko. Sprašujem se, kako je lahko vlada, ki je izvedla en sam sestanek medresorske skupine z lokalno skupnostjo, lahko v času počitnic že sprejela tako jasna in dokončna stališča? To je že tretja vlada, ki je soočena s političnim pritiskom lokalne skupnosti, in že tretja vlada, ki se umika v iste izgovore in iste mehke "sistemske ukrepe", ki ne delujejo. Proti kriminalu, pred katerim ni varna niti policija, mora vlada ukrepati najprej. Za vse naslednje korake pa se mora zavedati, da njeni javni uslužbenci (policisti, zdravniki, učitelji, socialni

delavci ...) pri reševanju romske problematike nosijo svojo glavo na prodaj. Če ne bodo imeli popolne podpore vlade, možnosti za uspeh ne bo. Lokalna skupnost že desetletja dokazuje, da je strpna in željna rešitve. Vse institucije, odgovorne za to vprašanje, so državne in ker vlade do sedaj romskega vprašanja niso prioriteto reševale, je bil trud lokalne skupnosti izničen.

Marko Dvornik,
svetniška skupina NSi

ZDRUŽIMO DOBRE MISLI IN DEJANJA

September naj bi bil mesec veselja in lepih pričakovanj; čas, ko se odrasli spočiti vmemo po dopustu v delovno okolje, šolarji pa po počitnicah v šolske klopi. Pa je tako? Je čutili veselje, pozitivno naravnost in pričakovanje ob vstopu v nov mesec tega leta? Glede na dogajanja doma in po svetu ter posledično pogovore o tem menim, da ne. V spontan pogovorih prijateljev in znancev je vse večkrat zaznati strah in negotovost. Marsikdo reče, da je naš svet iztiril. Vojne grozote, ki se v civilizirani družbi ne bi smele dogajati, brezglavo oboroževanje, nasilje na cesti, v šolah, domovih ... Zakaj se osredotočamo na razprtije, tudi v politiki, namesto na mir, strpnost, medsebojno pomoč? Se res nismo ničesar kot narod naučili iz 2. svetovne vojne, osamosvojitvene vojne, vojne na Balkanu ...? Negativnega dogajanja, ki vpliva na varnost in splošno počutje ljudi, je tudi v JV delu naše lepe dežele veliko, pravzaprav preveč. Za vsakim kriminalnim dejanjem in nasiljem stoji oziroma se pogosto skriva nekdo z imenom in priimkom ali jih je več. Tako kot smo vsi enakopravni pri pravicah, bi morali biti tudi pri dolžnostih, ne glede na raso, jezik, vero ali etnično poreklo. Nihče v Sloveniji ne more prodati svoje mladoletne hčerke starejšemu moškemu za ženo, noben starš ne more in ne sme brez kazni dopustiti, da njegov šoloobvezni otrok ne hodi v šolo. Nobena država ne sme pustiti nobenega svojega prebivalca, še zlasti pa ne otrok in nemočnih starejših, brez strehe nad glavo in hrane. A hkrati se človeku morda težko zasmili nekdo, ki sicer pravi, da nima pitne vode in so zato njegovi otroci umazani, ob tej izjavi za medije pa drži v eni roki cigareto in v drugi drag telefon. Narobe svet ... Kakšen zgled smo otrokom kot starši in kot narod? Od našega ravnanja sedaj je odvisna prihodnost naših otrok in tudi vseh nas, starejših. Po statističnih podatkih je vsako leto več ločenih družin, vsak ima svoj prav in ne odstopa. Morda bi za širšo kolektivno razumevanje in kakovostno življenje morali začeti v ožji skupnosti (v družini) vzgajati otroke in

tudi sebe s pogovori in spoštljivostjo. Le tako lahko prave vrednote in lastnosti prenašamo naprej na raven ožje in širše družbe. Če si bomo zakrivali oči in se ne bomo pogovarjali o miru v Ukrajini, Rusiji, Gazi in še kje, bomo izginiili v vojnah in uničili Zemljo. Bodimo strpni in prijazni drug z drugim, ker to zmoremo in znamo. Le še voljo za to moramo imeti. Enostavno bodimo boljši; Slovenija to zmore.

Srečko Vovko,
svetniška skupina SD

ŽIVLJENJE IN IZZIVI MLADIH TER NJIHOV POLOŽAJ V LOKALNEM OKOLJU

Ob prihajajočem novem šolskem in študijskem letu se za številne mlade ljudi začenjajo nove zgodbe in nova življenjska poglavja. Mnogim med njimi, sploh tistim malo starejšim mladim, se ob tem porajajo tudi vprašanja o njihovi prihodnosti in izzivih, ki jih čakajo na poti do samostojnosti. Imajo veliko potenciala, znanja, želja in videnj, ki jih je potrebno vključiti v našo družbo in jim dati možnost soodločanja in dajanja ter upoštevanja njihovih pobud. Pomembno je, da se jim prisluhne, da se z njimi pogovarja o realnem stanju in njihovem položaju, saj se tako gradi njihovo zaupanje v skupno soustvarjanje prihodnosti, ki bo za njih in prihajajoče generacije prijaznejša. Izzivi mladine so številni, od šolskega sistema, ki že nekaj časa ne sledi potrebam trga, do stanovanjske politike, skrbi za zdravo življenjsko okolje in nenazadnje nepravilno razdeljevanje socialnih transferjev, ki mlade namesto k razvoju in uspehom spodbujajo k nedelu. Čedalje večji problem predstavlja tudi »beg možganov«, ko mladi znanje in izkušnje, pridobljene doma, zaradi precej boljših pogojev dela in ostalih življenjskih pogojev prenašajo in unovčujejo v tujini. Ker ima pomembno vlogo pri oblikovanju in zagotavljanju pogojev za dobro življenje mladim tudi lokalno okolje, se je Mestna občina Novo mesto, zavedajoč se pomembnosti, resno lotila tega področja in mladim ponuja čedalje več, predvsem na področju izobraževanja, bivanja, varnosti, zdravja, zaposlovanja in prostega časa. Če naštejemo le nekaj od tega, kar občina ponuja mladim ... Za formalno izobraževanje na terciarni stopnji je na voljo kar nekaj višješolskih in visokošolskih programov na fakultetah v Novem mestu. Neformalno izobraževanje, s katerim se pridobijo številna znanja, ki lahko pridejo prav pri kariernem in osebnostnem razvoju v vsakdanjem življenju, pa med drugim ponujata Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto in Razvojno-izobraževalni center Novo mesto. Mestna občina vsako leto podeli tudi nekaj štipendij mladim, ki na svojih področjih dosegajo izjemne dosežke. Z ustanovitvijo Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Novo mesto je občina zagotovila institucijo, s katero se spodbuja razvoj stanovanjske infrastrukture in uresničevanje občinskega stanovanjskega programa tudi za mlade, v zadnjem letu pa je z javnim razpisom

mladim ponudila možnost najema namenskih stanovanj mladim in mladim družinam v prenovljeni stavbi na Glavnem trgu. Mestna občina se zaveda tudi pomembnosti pomoči pri zagonu idej mladim podjetnikom, ki se soočajo z ustanovitvijo svojega prvega podjetja, zato nudi pomoč v službah, ki delujejo v javnem interesu in katerih namen je usmerjanje, svetovanje in informiranje mladim na področju podjetništva, dodeljujejo pa se tudi finančne spodbude. V Novem mestu so na voljo tudi pestre možnosti prostočasnih aktivnosti v lokalnem okolju, organizirani so številni kulturni, zabavni in športni dogodki, zagotovo pa je ena izmed največjih pridobitev za mlade na športnem področju novi Olimpijski center v Češči vasi, ki omogoča dobre pogoje tako za profesionalno kot rekreativno plavanje ter učenje plavanja za vse, ki to želijo. Tudi pametni sistem Sitium je eden izmed projektov, s katerim je Mestna občina Novo mesto mladim, ki so večinoma vsi zelo dobro informacijsko pismeni, omogočila enostavnejšo in hitrejšo uporabo javnih storitev v vsakdanjem življenju. Kot že ugotovljeno v zgornjem razmišljanju, imajo mladi dnevno pred seboj številne izzive, na katere je pomembno odgovoriti sproti oziroma v najkrajšem možnem času, zato da se jih spodbudi in zadrži doma. Potrebno jih je vključiti v procese odločanja, med drugim tudi tako, da se jim ponudi možnost, da se vključijo v politiko in v njej aktivno sodelujejo, saj ta pomembno kreira njihovo prihodnost in razvoj. Zato bomo tudi občinski svetniki Slovenske demokratske stranke z veseljem in zavzetostjo prisluhnili mladim, ki nam bodo posredovali svoje smiselne predloge in pobude, ter jih s sodelovanjem z Mestno občino Novo mesto poskusili tudi udejanjiti.

Eva Filej Rudman,
svetniška skupina SDS

ROMSKA PROBLEMATIKA

V zadnjih desetletjih se Slovenija sooča z izzivi romske problematike, ki kljub številnim prizadevanjem ostaja nerešena. Leta 2005 je bila ustanovljena Regijska civilna iniciativa z namenom izboljšati razmere v romski skupnosti. Kljub številnim sestankom z državnimi uradniki in predsednikom države pozivi in predlogi iniciative niso privedli do želenih sprememb. V luči tega se stanje na terenu slabša, kar je privedlo do nastanka novih civilnih iniciativ. Povezovanje teh skupin je ključno za učinkovitejše delovanje, kar je bilo potrjeno na srečanju predstavnikov iz različnih občin 22. avgusta. Ta skupni nastop je bil javno predstavljen na novinarski konferenci 27. avgusta, ki je pritegnila pozornost pomembnih medijev in s tem poudarila resnost situacije v JV Sloveniji. Žal pa nekateri lokalni voditelji, kot je novomeški župan, ne prepoznajo pomembnosti civilnih iniciativ in se ne odzivajo konstruktivno na kritike. Sestanek pri predsednici države Nataši Pirc Musar, na katerem so bili prisotni tudi drugi ključni akterji, je pokazal na to. Na

občinskem svetu sem podal pobudo za pravo poročila o romski problematiki, vendar točka ni bila vključena v dnevni red, prav tako ni bil sklican Odbor za spremljanje položaja romske skupnosti. Tako sem bil presenečen, ko sem na sestanku pri predsednici zagledal tudi župana Makedonija. S tem je le pokazal nepriljubljenost na svoje sodelovanje z mano ter edino možnost sodelovanja z ostalimi, ki prepoznajo vrednost civilnih iniciativ. Odziv prebivalstva JV Slovenije na združevanje civilnih iniciativ je pozitiven in daje nov zagon za prizadevanje za izboljšanje razmer. Ta zagon je ključen za nadaljnje korake, ki bodo združevali različne deležnike in spodbujali dialog ter iskanje učinkovitih rešitev za dolgotrajno problematiko, ki ne vpliva le na romsko skupnost, ampak na celotno družbo.

Silvo Mesojedec,
neodvisni svetnik

NOVO MESTO PRILožNOSTI

Vsaka lokalna skupnost si mora prizadevati, da si čim več mladim svoj dom ustvari v tem lokalnem okolju. Naj so to mladi, rojeni v tem kraju in se po priložnosti vračajo po končanem šolanju kje drugje, ali pa so to mladi, ki so priložnosti tega kraja zaznali in od kod drugod prinašajo svoje znanje, zanos, energijo in upe za lepo prihodnost. Pri teh prizadevanjih imamo nekatere lokalne skupnosti več prednosti kot druge, pa vendar le-te še zdaleč niso samoumevne. Glede na statistke priselitev, rojstev, zaposlitveno in izobrazbeno strukturo je v Novem mestu znati pozitivne trende. Že dolga desetletja se namreč ponašamo s stabilnim gospodarstvom, razvitim nevladnim sektorjem in številnimi javnimi ter podpornimi organizacijami, ki ponujajo priložnosti za zaposlitev in razvoj kariere ali poslovne ideje. Vendar je raznolik trg dela s poslovnimi priložnostmi le ena od pomembnih značilnosti okolja, ki si ga nekdo izbere za svoj domači kraj. T. i. družbeno življenje, kakovostne storitve, ki so dovolj blizu, ko jih človek potrebuje, ter občutek varnosti zdaj in v prihodnosti pa so preostanek štiriperesne detelje osebnosti sreče, ki jo išče vsakdo od nas – zase in za svoje najbližje. In prav te tri značilnosti nekega okolja posameznik spoznava veliko prej, preden pošlje prvo vlogo za zaposlitev. Zato je prav, da tudi na Mestni občini Novo mesto aktivno delujemo na vseh štirih področjih, ki so mladim pomembna – jih razvijamo in podpiramo raznolike akterje na teh področjih, saj bomo le z razvojem in aktivnostjo mlade prepričali, da je odločitev ustaliti se in prispevati v našem lokalnem okolju prava. Tudi v bodoče si bomo prizadevali slišati predstavnike mladim v vsej njihovi raznolikosti ter pri razvoju programov, projektov in strateških prioritiet venomer razmišljali o tem, kateri so nujno potrebni pogoji, da bodo mladi tudi v bodoče v čim večjem številu izbirali dolenjsko prestolnico za svoj življenjski in delovni prostor.

Sara Tomšič,
svetniška skupina LGM

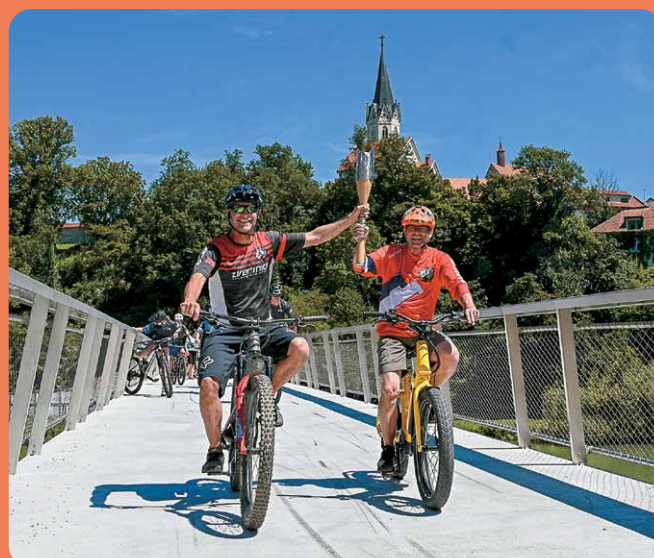
Tudi letos smo podelili županove petice najboljšim učenkam in učenem, športnikom in športnicam. Uspehi naših šolarjev so tudi uspehi naše skupnosti, zato se bomo v Novem mestu še naprej trudili prepoznati presežke izjemnih posameznikov. Iskrene čestitke vsem prejemnikom priznanj.

Oskrbovanka Doma starejših občanov Novo mesto Jožefa Lenart iz Smolenje vasi je praznovala častitljivih 100 let. Ob jubileju ji je čestital podžupan Urban Kramar in ji zaželel še veliko zdravih ter zadovoljnih dni.

Ob sprehodu po mestnem jedru k obisku kliče nova postojanka Dobrote Dolenjske, ki kraljujejo v pritličju prenovljene stavbe na Glavnem trgu. Vabljeni k postanku v njihovih prostorih.

V Novem mestu smo pred olimpijskimi igrami s sprejemom slovenske bakle obeležili 100 let od olimpijskih zlatih medalj Novomeščana Leona Štuklja. Združili smo več kot 200 športnikov, ki so si predajali plamenico od Olimpijskega centra Novo mesto, kjer je bakla zaplaval tudi v novem bazenu, do mestnega jedra. Prečkali so tudi novi brvi, na cilj na Glavnem trgu pa so baklo slavnostno prinesli olimpijci Sandi Papež, Igor Primc in Jože Smole. Na fotografiji sta člana Kolesarskega društva Zverinice.

S polaganjem venca na Pogancih in cvetja na grobu Franca Uršiča v Prečni smo se poklonili padlim v vojni za samostojno Slovenijo, spominski dan občine in dan državnosti pa smo obeležili tudi s slovesnostjo na Muzejskih vrtovih ter s 16-kilometrskim spominskim pohodom.

Po več kot 50 letih proizvodnje Renaultovih vozil v Novem mestu, vključno z električnimi vozili, bo tovarna deležna obsežnih investicij v nove proizvodne procese. To zagotavlja julijski podpis memoranduma, ki bo podlaga za izdelavo prenovljene različice električnega twinga z začetkom novomeške proizvodnje leta 2026.

Potomka najstarejše vinske trte je letos prvič obilneje obrodila, mestni trgatvi pa se je pridružil tudi župan Gregor Macedoni in grozdje obral v družbi skrbnika trte Petra Koreneta in predsednika Društva vinogradnikov Trška gora Marjana Lisca.

Zaključena je sanacija pobočja in gradnja kamnitega opornega zidu, s čimer smo Seidlovo cesto zaščitili pred padajočim kamenjem in zemljino, pod urejeno brežino pa se je začela rekonstrukcija cestišča. Na Seidlovi cesti bodo urejene tudi površine za pešce in kolesarje ter avtobusno postajališče.

V Sarajevu je poleti potekala 45. podelitev priznanj »Najmenedžer« najuspešnejšim osebnostim in podjetjem iz jugovzhodne in srednje Evrope. Priznanje za najboljšega župana oziroma »najgradonačelnika« v kategoriji mest iz regije je letos dobil župan Gregor Macedoni, ki je priznanje prejel iz rok nekdanjega predsednika Republike Hrvaške Stjepana Mesića.

Zaključili smo celovito ureditev 150-metrskega odseka Westrove ulice od križišča s Šegovo ulico do križišča z Volčičevo, kjer smo uredili vozišče, cestno razsvetljavo in kanalizacijo ter poskrbeli za varne površine za pešce in kolesarje.

Kolesarje in sprehajalce do mestnega jedra ob potoku Težka voda vodi nedavno zaključena kilometrska večnamenska pot, ki povezuje Šmihelsko cesto z Julijino brvjo, v prihodnje pa bomo pot navezali še na Mordaxovo sprehajališče.

Podžupan Urban Kramar in predsednik Sveta Krajevne skupnosti Dolž Martin Kobe sta s prerezom traku namenu predala prenovljeni 250-metrski cestni odsek Šolske ceste na Dolžu. S prenovo smo dosegli tudi večjo varnost za ranljive udeležence v prometu in urejeno varno šolsko pot za šolarje podružnične šole.

Na Glavnem trgu je Dolenjski muzej Novo mesto z razstavo Največji dan: Zmaga v Parizu simbolično pozdravil olimponika Leona Štuklja, ki je na olimpijskih igrah v Parizu 1924 osvojil zlato medaljo v mnogoboju, prvo mesto pa je dosegel tudi na drogu. Z razstavo, ki jo je odprl župan Gregor Macedoni, so poudarili olimponikovo tesno povezanost z rodnim mestom skozi njegovo bogato, dolgo življenje.

Začela se je prva faza ureditve križišča in nove ceste v Češči vasi v dolžini 340 metrov, ki bo vodila od Zaloške ceste proti konjeniškemu centru. Del ceste do Olimpijskega centra Novo mesto bo potekal po novi trasi in bo nadomestil trenutno cestišče do velodroma, preostali del obstoječe ceste od velodroma do konjeniškega centra bo razširjen, celotna pot pa bo namenjena tudi pešcem in kolesarjem.

SLEPI IN SLABOVIDNI OTROCI IZ VSE SLOVENIJE NA ŠPORTNEM DNEVU V OLIMPIJSKEM CENTRU NOVO MESTO

Jernej Kokol

V sredo, 3. julija 2024, je s podporo evropskega projekta VARCITIES v Olimpijskem centru Novo mesto potekal športni dan za slepe in slabovidne otroke, ki so v organizaciji Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije počitnikovali na poletnem taboru v Okroglem pri Naklem. 19 otrok v starosti od 7 do 21 let in 10 spremljevalcev je raziskovalo gozd na čutni učni gozdni poti za slepe in slabovidne, se spoznavalo s konji v Konjeniškem šolskem športnem centru Češča vas in uživalo v aktivnostih v Bazenu Novo mesto.

Čutna učna gozdna pot, ki so je leta 2022 skupaj z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Novo mesto (MDSSNM) in Zavodom Dostop zasnovali v društvu Est=etika, je prilagojena slepim in slabovidnim, a posebno doživetje ponuja vsem obiskovalcem. Zasnovana je na način, da izkorišča materiale, ki so že prisotni v okolju, na njej pa lahko preko dotika, vonja in zvoka raziskujete gozd, inovativno spoznavate naravo in krepite lastne čute. Je edina tovrstna pot v Sloveniji in pomeni pomembno pridobitev za slepe in slabovidne, v proces njenega oblikovanja pa so bili slepi in slabovidni vključeni od samega začetka. »Hvaležni smo, kadar lokalne skupnosti prepoznajo potrebe slepih in slabovidnih in nam pomagajo izboljšati kakovost življenja. Marsikdaj občine na tem področju naredite več kot država,« se je Mestni občini Novo mesto za izvedbo poti zahvalil podpredsednik Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije Damjan Goršek. V letošnjem letu so v MDSSNM na sprehod po čutni učni gozdni poti popeljali dva razreda otrok iz Osnovne šole Šmarjeta, v začetku junija pa so jo spoznavali udeleženci športnega dneva za priseljence, ki ga je organiziral DRPD.

»Že od samega začetka vzpostavljanja olimpijskega centra poudarjamo, da gre za športno-rekreacijske površine, ki niso namenjene samo športnikom, temveč vsem, ki želijo kakovostno preživljati prosti čas in se sprostiti v naravnem okolju.

Predvsem pa smo veseli, kadar raznolika in zelena infrastruktura centra h gibanju spodbudi otroke, mladino, starejše in ranljive skupine in kadar se uporablja v terapevtske namene,« je slepe in slabovidne otroke nagovorila direktorica Občinske uprave Mestne občine Novo mesto dr. Jana Bolta Saje, ki se je na čutno pot ob pomoči udeležencev športnega dne podala s posebnimi očali, ki simulirajo okvare vida.

Osebam z različnimi oviranostmi je v Olimpijskem centru Novo mesto namenjena posebna pozornost. Bazen je bil že v osnovi zgrajen kot invalidom dostopen, od februarja pa je v njem s podporo projekta VARCITIES na voljo tudi dvigalo, ki gibalno oviranim osebam omogoča dostop v vodo. V Konjeniškem šolskem športnem centru Češča vas so posebej znani po delu

z ranljivimi skupinami. Izvajajo terapijo za mlade s cerebralno paralizo, za invalide ter druge posameznike, ki jim stik s konjem pomaga izboljšati kakovost življenja.

Evropski projekt VARCITIES, v okviru katerega je Mestna občina Novo mesto za revitalizacijo športno-rekreacijskega centra v Češči vasi pridobila dobrih 510 tisoč evrov nepovratnih sredstev, v središče svoje vizije postavlja državljane in človeške skupnosti v prepričanju, da bi morala v prihodnosti mesta postati popolnoma osredotočena na človeka. Ob prepletu sodobnih tehnoloških rešitev in naravnega okolja ter na naravi temelječih rešitvah si prizadeva oblikovati celostno ponudbo rekreacijskih in športnih programov za vse generacije in za vse skupine prebivalcev s poudarkom na ranljivih skupinah.

Jernej Kokol

NOVO MESTO OSTAJA NJEN NAVDIH

Po kultnem Mačku Muriju je prišel čas, da srca otrok in odraslih prevzamejo še Prigode polžka Petra. Novomeška slikanica in zgoščenka z besedili Anje Pavlin, glasbo Tomislava Jovanovića - Tokca ter ilustracijami Polone Lovšin.

Jan Poreber, Lenart Lukšič

»Polžje mesto je mesto, ki ga vsenaokrog obdaja zelena polžja reka. Ob tej reki čas teče polžasto počasi. Ravno prav za polžje prebivalce, ki takrat, ko ni službe in ni šole, posedajo ob njeni bistri strugi. Tam na dolgo ter počez razpredajo o najslastnejših solatah, najmodernejših mobilnih polžjih hiškah in o prav počasnih polžjih dirkah,« so uvodne besede v knjižnem prvcu Novomeščanke Anje Pavlin, v katerih boste morda prepoznali tudi naše mesto. Pa ne le tam, navdih za zgodbe je namreč črpala iz svojega čudovitega otroštva, petja v zboru OŠ Bršljin in brezskrbnih počitnic s svojimi živalskimi in človeškimi prijatelji.

»Da ne bo kdo mislil, da so otroške pesmi »kr neki«, vse pove samo ta pogled na izvajalce, v kompletu je sicer tudi knjiga, Anja Pavlin 12 pointz. Mimogrede, po kakih 20 poslušanjih v zadnjih 2 dneh (po zaslugi sunca tatinog) lahko povem, da je plata odlična in se »komot« postavi ob bok Mačku Muriju in Kosovirjem,« pravi Dkivi Skrga.

Da je šlo pri knjigici »prav vse narobe in prav vse še bolj prav«, proces od snovanja do izdaje knjige in albuma opiše avtorica, sicer pevka skupine Tretji kanu, soorganizatorka Festivala novomeško poletje in prostovoljka pri Društvu za zaščito živali Novo mesto: »Vajena sem pisanja pesmi, skladanja, veliko sodelujem z ostalimi kreativnimi ljudmi iz našega mesta in širše ..., a vseeno je bilo to nekaj novega, meni neznanega in obenem vznemirljivega. Bolj se je knjiga bližala končni obliki, bolj sem bila prepričana, da ustvarjamo nekaj posebnega. Temu je nenazadnje pritrdila založba Didakta, ki je vse skupaj izdala.«

Najbolj jo seveda veseli, da so se stvari na koncu le postavile na svoje mesto in se pri vsem tem nasloni na rdečo nit prigod: »V časih, ko ves čas nekam hitimo in nas pravzaprav

nikjer ni povsem dovolj, je Polžje mesto kraj, kjer čas teče nekoliko drugače, po polžje.« Po polžje je po njenih besedah tekel tudi čas, ko je čakala na prve posnetke uglasbenih pesmi, pa na vrhunske ilustracije priznane Polone Lovšin ipd., a se je izplačalo, saj so vsi sodelujoči ne le izpolnili, ampak presegli pričakovanja. Vse pesmi na albumu so namreč odpeli priznani slovenski glasbeniki, kot so Rudi Bučar, Tone in Zara Kregar, Gregor Strasberger in OPZ OŠ Bršljin, Tomislav Jovanović - Tokac, Matevž Šalehar Hamo, Jure Košir, Bort Ross, Anja Pavlin in Jan Medle, med glasbenimi ustvarjalci pa so tudi aranžerji in glasbeniki Leon Firšt, Jani Lipičnik, Igor Ilič in Mario Babojelič. Pri izbiri, komu gre katera skladba, je producent, sicer frontman zasedbe Dan D Tokac, razmišljal o tem, da iz pevskih interpretov žari tisto nekaj, kar pritegne otroško pozornost – v uvodu albuma se sliši sončni Rudi Bučar.

V knjigici, ki jo je z izjemnim čutom za podrobnosti in živalski svet ilustrirala ena najbolj priznanih slovenskih ilustratork Polona Lovšin, lahko najdemo osem pesmic s povezovalnimi besedilo, priložena je tudi omenjena plošča z osmimi skladbami.

Knjigo Anja posveča vsem vihravim in zvedavim deklicam in dečkom, pa tudi malo že odraslim polžkom, ki lahko s pesmicami objamejo tisti najbolj otroški del sebe in ga ponovno vzljubijo. Prigode polžka Petra je že predstavila pred domačo publiko pred Knjigarno Goga, še pred dejanskim izidom tudi na 40. Slovenskem knjižnem sejmu, na taboru Mojca v Dolenjskih Toplicah, Z Radom Trifkovičem so v Češči vasi lovili skriti zaklad, polžka Petra je z bandom pripeljala tudi že do nekaterih vrtcev in osnovnih šol ... (kar je v načrtu tudi v prihodnje), septembra pa bo polžja karavana pripotovala tudi na velenjski Pikin festival.

»Ko sem bila majhna, sem prestavljala polže s ceste, da jih ne bi povozili avtomobili (Polž, ki je poletel), navdih za Polžja jutra so bila jutra, ko me je oči Duško zjutraj peljal skozi megleno mesto, pa moja čisto prava, stokrat prebarvana modra gugalnica, iz katere sem v Krki videla plavati delfine ...« pripoveduje avtorica. »Želim si, da polžek Peter postane tudi vaš prijatelj, tako kot so bili moji prijatelji Kosovirji na leteči žlici, pa Pedenjped in seveda kultni Maček Muri,« še v smehu dodaja Anja.

MARTA PAVLIN, RAVNATELJICA OSNOVNE ŠOLE CENTER

»PONOSNI SMO NA PRAV VSAKEGA UČENCA NAŠE ŠOLE!«

Naslednja osnovna šola iz novomeške občine, ki se predstavlja v naši redni rubriki, je Osnovna šola Center. Zgodbo šole nekoč in danes verjetno najboljše pozna njena aktualna ravnateljica Marta Pavlin. Osnovna šola Center je sicer skozi svojo bogato zgodovino preživela marsikaj, uspehe pa redno dosega še danes.

osebni arhiv

Kakšna sta zgodba in zgodovina Osnovne šole Center? Kako so izgledali njeni prvi koraki?

Novo mesto je imelo v zgodovini Dolenjske vedno vodilno vlogo v vsem javnem življenju. Obvezno ljudsko šolo je dobilo mesto leta 1778. Sprva je šola gostovala na najrazličnejših lokacijah, leta 1929 pa je bila zgrajena nova šolska stavba, takrat najmodernejša in najlepša v vsej Sloveniji. V tej stavbi še danes deluje Osnovna šola Center.

Sprva se je šola imenovala Ljudska šola, kasneje sta bili zaradi velikega števila učencev I. in II. osnovna šola, ki sta se leta 1961 združili v enotno osnovno šolo z imenom Osnovna šola Katja Rupena. Po osamosvojitvi Slovenije se je šola preimenovala v Osnovno šolo Center.

V šolski stavbi, stari 95 let, pouk ni potekal le med 2. svetovno vojno, saj je bila med bombardiranjem Novega mesta delno porušena.

Število učencev se je skozi leta spreminjalo. Največ jih je bilo v šolskem letu 1969/70, kar 1844.

Danes obiskuje našo šolo 630 učencev, od tega 72 na podružnični šoli Mali Slatnik.

Novomeščani so vedno imeli Osnovno šolo Center za eno najboljših v kraju in širše. Čemu pripisujete tak spoštljiv odnos?

Ugled in spoštovanje si je šola pridobivala z leti. To je plod dolgotrajnega in uspešnega dela številnih generacij učiteljev, učencev, staršev in drugih sodelavcev.

Kakovostni izobraževalni standardi, sodobni pristopi k poučevanju, široka paleta dodatnih aktivnosti in pozitivni medsebojni odnosi ter povezanost z okoljem, v katerega je šola vpeta, so dejavniki, ki pripomorejo k celostnemu razvoju učenca in posledično k rezultatom, ki jih naši učenci dosegajo.

Kako pomembno je, da vaša šola diha z okolico, kako v praksi zgleda ta simbioza? V neposredni bližini so tudi srednje šole, je to prednost za vas?

Šola je zaradi svoje lege in tradicije tesno povezana z lokalnim in širšim okoljem, tudi mednarodnim.

Za uspešen izobraževalni sistem je ključno, da je šola odprta navzven. Biti mora središče lokalnega življenja, kjer se srečujejo različne generacije ljudi. Sodelovanje z občino kot ustanoviteljico je zelo pomembno, saj sodobni trendi poučevanja zahtevajo nenehne spremembe v prostorskih pogojih, ki jih občina zagotavlja. Šola sodeluje tudi s krajevnimi skupnostmi v šolskem okolju, kjer organiziramo kulturne prireditve, skupne akcije in pomoč starejšim. Učenci se aktivno vključujejo v projekte in natečaje lokalnih podjetij, kar jim omogoča, da spoznajo poklice in razvijajo podjetniške aktivnosti. Bližina srednjih šol je za šolo velika prednost, saj omogoča učencem lažji prehod iz osnovne v srednjo šolo. Občasno pa si šole pomagamo tudi s kadri in sodelujemo v skupnih projektih. Sodelujemo tudi z Društvom za razvijanje prostovoljnega dela, ki pomaga pri vključevanju otrok priseljencev v novo okolje.

Kaj si želite, da so vrednote, ki jih vaši učenci osvojijo po zaključku šolanja pri vas?

»Za znanje in življenje« je vizija naše šole. Šola je vzgojno-izobraževalna institucija. Poleg znanja, ki ga učenci pridobijo v toku izobraževalnega procesa, je zelo pomembno, da se

osebnostno izoblikujejo. Biti sočuten, empatičen, radoveden, ustvarjalen, komunikativen in biti pripravljen na spremembe so vrednote, ki jih želimo privzgojiti pri mladih, ki stopajo v svet. Pomembno je, da znajo mladi informacije analizirati in jih kritično presojeti, da verjamejo vase in v svoje sposobnosti, hkrati pa spoštujejo druge.

Kako pomembno je za vas, da šola podpira individualnost otrok, da razvijejo svoje sposobnosti?

Šolo obiskujejo učenci z različnim predznanjem, različnimi interesi in skritimi talenti. Mi moramo to v učencu prepoznati in razvijati v pravo smer.

S strokovnostjo naših zaposlenih kot tudi z raznovrstnostjo ponudbe poskrbimo tako za učence z močnimi področji kot tudi za učence s primanjkljaji na posameznem področju.

Visoke uvrstitve na državnih ravni tako v športu kot na področju znanja, poseganje po prvih mestih na mednarodnih tekmovanjih kot tudi nadpovprečni rezultati pri nacionalnem preverjanju znanja kažejo na naše uspešno delo.

Ponosni smo na prav vsakega učenca naše šole in vesela sem, da lahko vodim tako strokovno podkovan in uspešen kolektiv.

Katera so tista področja, na katerih se učenci tradicionalno najbolj izkažejo? Uspehe na številnih področjih namreč beležite vsako leto znova.

Že vrsto let so naši učenci zelo uspešni na tekmovanjih iz znanja in med novomeškimi šolami zasedamo prvo mesto. Morda je naravoslovno področje tisto, na katerem se naši učenci večkrat dobro izkažejo.

V šolskem letu 2023/2024 so naši učenci na tekmovanjih iz znanja osvojili 512 bronastih in bisernih priznanj, 58 srebrnih in kar 48 zlatih priznanj ter se udeležili mednarodnega ekipnega tekmovanja WSC (World Scholar's Cup), kar kaže, da smo tudi jezikovno dobro podkovani.

Kljub slabšim pogojem za športne aktivnosti že tretje leto zapored beležimo prvo mesto v občini tudi na področju športa.

Kateri so glavni izzivi za šolo v prihodnje? Ali vas pesti prostorska stiska ali na tem področju ni večjih pretresov?

Tudi v prihodnje bo šoli glavna prioriteta izvajanje kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa s sodobnimi oblikami in metodami dela in seveda krepitev zdravih odnosov.

Prostorska stiska ostaja izziv, saj šola deluje v starejši stavbi z majhnimi učilnicami, ki niso vedno primerne za sodobne izobraževalne pristope. Kljub temu učenci dosegajo odlične rezultate, kar kaže, da prostorski pogoji in uspehi niso nujno povezani. Res smo v lanskem šolskem letu iz manjše telovadnice pridobili dve večji sodobni učilnici in kabinet, ki pa sta le delno omilili prostorsko stisko. Ure športa delno izvajamo v športni dvorani Marof, v kateri izpeljemo tudi tradicionalno zaključno prireditev in valeto. Smo namreč tudi brez večnamenskega prostora, zato moramo šolske prireditve oz. dogodke izvajati v delih, da jih lahko izpeljemo v naši telovadnici. Veliko stisko čutimo tudi pri garderobah za učence in v jedilnicah. Želimo si nadstreška pri vhodu v garderobne prostore šole, predvsem iz varnostnega vidika. Želimo si ...

MLADI IN KNJIŽNICA

V Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto se že vrsto let trudimo za dvig bralne kulture med obiskovalci pa tudi v širšem družbenem okolju. V zadnjem času posebno pozornost namenjamo mladim, saj so raziskave pokazale, da je najbolj kritična prav populacija mladostnikov. Interes med mladimi za branje upada, s tem pa tudi njihova zmožnost kritičnega razmišljanja, empatije, inovativnosti, pisanja in koherentnega izražanja na sploh.

arhiv Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto

Otroci, ljubitelji knjig in hvaležni obiskovalci knjižnice

Posebej se posvečamo vzgoji najmlajših bralcev, ki jim skušamo približati knjigo, branje in obiskovanje knjižnice že v zgodnjem otroštvu. Pri tem ima ključno vlogo družinsko branje, ki postavi temelje bralnih navad otrok tudi kasneje. Knjige otroke povečini s svojimi barvitimi ilustracijami navdušujejo že kmalu po dopolnjenem prvem letu, branje staršev pa jih pomirja in jim zvečer pomaga zaspiti. Predšolski otroci v knjižnico zelo radi zahajajo ter s hvaležnostjo in navdušenjem sprejemajo aktivnosti in dogodke, ki jih zanje pripravljamo.

Tedensko zanje v naši pravljčni sobi pripravimo ure pravljic in ustvarjalne delavnice, otrokom s težavami pri branju pa v sodelovanju z društvom Tačke pomagačke nudimo individualna in skupinska srečanja Branje s tačkami, na katerih otroci na glas berejo kužku in na ta način izboljšujejo svoje branje, hkrati pa pridobivajo samozavest in samospoštovanje ter razvijajo socialne veščine.

Predšolski otroci imajo že več kot 30 let možnost sodelovati v bralni znački Mavrična ribica, ki se zaključi 2. aprila ob

svetovnem dnevu knjig za otroke z ogledom predstave in podelitvijo priznanj. Veseli nas, da je mladih nadobudnih bralcev vsako leto okoli 1.000 in so potrebni kar trije dogodki, da vsi pridejo do zasluženega priznanja. Nekoliko starejšim bralcem je namenjena poletna bralna značka Pustolovci, v kateri lahko sodelujejo otroci med 7. in 15. letom. Iz skrinje pustolovčin si izberejo tri knjige ter strnejo svoje vtise o prebranih knjigah, na zaključnem dogodku pa se ob sladoledu in nagradah družijo še s super gostom.

Družine, v katerih najmlajši družinski član šteje 15 let ali manj, lahko sodelujejo v družinskem bralnem klubu Potovanje med knjigami. Potovanje se začne 23. aprila, na svetovni dan knjige, konča pa 30. septembra, ko je zadnji dan za oddajo knjižice z izpolnjenimi zabavnimi nalogami, ki vabijo k branju in poglobljanju vezi znotraj družine.

V luči osveščanja o pomenu trajnosti si želimo v Parku Rastoče knjige urediti eko učno pot, ki bo med drugim najmlajšim obiskovalcem približala tudi življenje čebel in ostalih oprasevalcev ter jih spodbujala k sonaravnosti in samooskrbi. Prvi korak k vzpostavitvi poti je bila postavitev oglednega in nakladnih čebeljih panjev v

parku ob svetovnem dnevu čebel, ob katerem smo pripravili bogat spremljevalni program tako v novomeški enoti kot tudi krajevnih knjižnicah. Obiskovalci so si lahko ogledali čebelo velikanko in se udeležili predavanj o apiterapiji in urbanem čebelarstvu, podrobneje spoznali delo čebelarja, medičarsko dejavnost in apipedagogiko, si ogledali fotografsko razstavo in razstavo otroških risbic ter se posladkali z medenimi dobrotami. Za najmlajše smo v vseh enotah knjižnice pripravili tematske ure pravljic in ustvarjalne delavnice.

V Novem mestu je bila prvič na ogled čebela velikanka – model slovenske avtohtone kranjske čebele v stokratni povečavi, ki je požela izredno zanimanje, saj si jo je v mesecu dni ogledalo preko 2.000 obiskovalcev. Za najavljene skupine je bil na voljo čebelar Franc Kobe, ki jim je predstavil čebele ter njihov pomen za človeka in naravo.

Kako v knjižnico povabiti najstnike?

Kako v knjižnico povabiti najstnike in jih spodbuditi k branju, je ključno vprašanje, na katerega išče odgovore večina splošnih knjižnic. Ugotavljamo, da je pri tem ključnega pomena sodelovanje s šolami. V ta namen novomeška knjižnica šolam

nudi raznovrstne vsebine, zasnovane za mlade, kot so Knjižne POPslastice, Krimi teden, #športajmoinberimo, Novomeška podmlad, teden znanstvene fantastike in fantazije ipd., šole pa jih imajo možnost vključiti v svoj program.

Že vrsto let Knjižnica Mirana Jarca sodeluje v nacionalnem projektu Rastem s knjigo tako za osnovnošolce in dijake, v okviru katerega letno našo knjižnico obišče okoli 2.500 učencev 7. razredov osnovnih ter dijakov 1. letnikov srednjih šol. Glavni namen projekta je motivirati mlade za branje ter jih spodbuditi k obiskovanju splošnih knjižnic. Za motivacijsko uro spodbujanja bralne kulture pripravimo predstavitve, podkrepljene z video vsebinami, ki zabavno in poučno interaktivno predstavijo knjigo, avtorja ali literarni izbor knjižničarjev.

S Knjižnimi POPslasticami mlade spodbujamo k branju ter dvigu zavesti o pomembnosti branja in ustvarjanja na način, ki je za njih zanimiv, atraktiven in hkrati uspešen. S pomočjo zanimivih gostov s področja branja in pisanja, igre in televizije, glasbe, sodobne tehnologije ali fotografije jim skušamo približati kakovostne in izvirne knjižne vsebine ter jim ponuditi možnost branja, razpravljanja, srečanja in druženja z vrstniki podobnih interesov, z njihovimi vzorniki in znanimi osebami. Že vrsto let so tudi del Dolenjskega knjižnega sejma, ki ga pripravljamo skupaj s KUD Krka in Mladinsko knjigo.

Knjižnica mladim poleg knjig in drugih kulturnih vsebin nudi tudi prijeten, nevtralen in varen prostor, kjer lahko preživljajo prosti čas, se družijo, delajo naloge, berejo ali čakajo na avtobus. V ta namen imamo urejene prijetne kotičke na vseh treh oddelkih izposoje, še posebej radi pa se mladi zadržujejo v Stripoteki in na

arhiv Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto

terasi knjižnice, kjer je urejena »knjižnična plaža« s senčniki in ležalniki, ki je kot nalašč za preživljanje vročih poletnih dni. Hkrati mladim omogočamo, da se s svojo ustvarjalnostjo predstavijo javnosti bodisi v obliki razstav ali v programu kulturnih dogodkov knjižnice.

V Stripoteki, ki poleg stripov nudi tudi prijeten kotiček za delo in druženje, redno organiziramo delavnice z znanimi striparji, s katerimi skušamo otrokom in mladostnikom približati strip kot medij, ki dopušča veliko svobode pri interpretaciji in umeščanju v širše kontekste ter jih hkrati navdušiti za ustvarjanje zgodb s pomočjo sličic in teksta. Na delavnici pod mentorstvom Anne Sangawa Hmeljak so spoznavali japonsko mango in ustvarili svojega manga junaka.

Knjižnica reči – mladi in souporaba

Pri oblikovanju knjižnice reči, ki se nahaja v novomeški knjižnici in v

brezplačno izposojajo nudi različne uporabne predmete za delo in prosti čas, smo imeli v prvi vrsti v mislih mlade, ki se vse bolj zavedajo pomena ohranjanja in varovanja okolja in jim je blizu tudi koncept souporabe dobrin, na katerem temeljijo knjižnice reči. Na ta način namreč prihranijo denar in prostor, hkrati pa prispevajo k boljšemu izkoristku naravnih virov in zmanjševanju števila odpadkov. Z izposajo različnih tehničnih pripomočkov, kot so denimo video projektor, prenosni računalnik, mikroskop ali šivalni stroj, imajo možnost razvijati znanje in ustvarjalnost s pomočjo orodij, kot so brusilnik sten, rezalnik ploščic, udarni vrtnik, visokotlačni čistilnik, škarje za obrezovanje žive meje ipd., pa si olajšajo urejanje svojega prvega doma in njegove okolice.

Cobiss Ela: novost za mlade in manj mlade

Mladim, večjim uporabe sodobne tehnologije pa tudi manj mladim ljubiteljem e-knjig, je po novem na voljo platforma za izposajo e-knjig COBISS Ela, ki trenutno članom slovenskih splošnih knjižnic nudi okoli 2.500 naslovov e-knjig različnih slovenskih založb. Nastala je v sodelovanju med Inštitutom informacijskih znanosti iz Maribora (IZUM) in Združenjem splošnih knjižnic, v imenu katerega je vlogo nacionalnega koordinatorja prevzela naša knjižnica. Izposoja je za člane splošnih knjižnic brezplačna. Uporabnik si lahko v spletnem katalogu COBISS+ oz. storitvi Moja knjižnica kadar koli izposodi katero koli e-knjigo, ki je vključena v platformo.

Na ta način lahko uporabniki vseh splošnih knjižnic izbirajo med istim številom e-knjig, nabor knjig pa se nenehoma dopolnjuje z novimi naslovi.

arhiv Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto

UPRAVIČUJEMO MAKSIMO, DA SVET STOJI NA MLADIH

Na Razvojnem centru Novo mesto veliko pozornost namenjamo razvijanju podjetniške miselnosti pri otrocih in mladostnikih, saj smo prepričani, da je to odlična popotnica za njihovo nadaljnjo življenjsko pot.

Šolsko leto 2023/2024 je v razvoju mladinskega podjetništva na Dolenjskem spet doseglo presežke. Kar tri ekipe iz naših krajev so se na podjetniškem tekmovanju POPRI uvrstile med najboljše tri v svoji kategoriji: prvo in tretje mesto v kategoriji „Dijaki“ je šlo ekipama Sluguard in Prigrizki Hempty, v kategoriji „Mladi do 29 let“ pa je drugo mesto osvojil Nedanovski falcon center. Poleg tega je ekipa Sluguard osvojila drugo mesto na znanstveno-podjetniškem tekmovanju ScienCelam ter zmagala na mednarodnem podjetniškem tekmovanju Eusair. Kako jim je to uspelo?

Ekipa Sluguard s Kmetijske šole Grm in biotehniške gimnazije je razvila preparat za odganjanje polžev in uši z naših vrtov, pri čemer so bile uporabljene invazivne rastline, ki jih sicer zavržemo! Maja in Renata sta po prebiranju znanstvenih člankov ugotovili, da invazivne rastline niso nujno le škodljivci. Če znamo, jih lahko uporabimo sebi v prid. Določene komponente teh rastlin namreč uspešno

Razvojni center Novo mesto

odganjajo tako polže kot uši. Preparat iz invazivk sta dekleti takoj ponudili v testiranje okoliškim ekološkim kmetom, kjer se je izkazal za zelo uspešnega. Produkt ima ogromen tržni potencial, seveda pa bo potrebnega še ogromno vloženega časa in denarja. Ekipa Hempty je za svoje prigrizke uporabila malce drugačno snov – tako, ki jo običajno srečamo v povsem drugačnih kontekstih. Ena od sestavin v njihovih prigrizkih je namreč industrijska konoplja, njihovi prehranski izdelki pa so zato primerni tako za vegane kot za ljudi z laktozno intoleranco. Nedanovski falcon center pa se ukvarja z vzrejo sokolov, njihova niša so sokoli, trenirani za hitrostne dirke. Ekipa razvija tehnološke rešitve, ki bo vzrejo tekmovalnih sokolov dvignila na novo raven in jih postavila ob bok

najboljšim sokolskim centrom po svetu. Kupci njihovih sokolov v glavnem prihajajo iz arabskih držav.

Pred nami je že nova sezona mladinskega podjetništva in tako kot vedno tudi letos razmišljamo, kako naše programe popestriti in usmerjati v trende, ki rastejo pri nas in v svetu. Razvite države se vse bolj pomikajo v ekonomijo znanja, pri razvoju inovativnosti pa je pri nas ogromno priložnosti, saj Slovenija na tem področju zaostaja za najboljšimi. S svojimi programi želimo prispevati k hitremu razvoju Slovenije, zato se bomo v prihodnje usmerjali bolj v tehnološke vode. Ne glede na zahtevnost razvijanja tehnoloških rešitev pa zaupamo mladim, da bodo še kako kos novim izzivom.

Razvojni center Novo mesto

ZNANJE ROBOTIKE JE ZNANJE PRIHODNOSTI

Ema iz Novega mesta in Luka iz Metlike na delavnice robotike hodita že kar nekaj let. V tem času sta ob sestavljanju lego robotov napredovala od malčkov, ki so jima bili roboti igrača, do nadobudnih najstnikov, ki jima tudi kompleksnejši pojmi, kot so algoritmi in zanke, ne delajo težav. Svoje znanje bosta v prihodnje nadgrajevala še ob izdelavi elektronskih naprav, delu s 3D-tehnologijo, laserskimi rezalniki in programiranju industrijskih robotov Dobot. Tudi svoje šolanje želita nadaljevati v tej smeri.

Razvojni center Novo mesto

Njuni starši se zavedajo, da je znanje na področju robotike in programiranja znanje prihodnosti. Na tem področju je na voljo veliko prostih in finančno nadpovprečno ovrednotenih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, česar se zavedajo tudi občine.

Pomembno je, da že otrokom dovolj zgodaj približamo ta svet, jim omogočimo vpogled v skrivnosti algoritmov in programskih jezikov ter zgradimo prostor, v katerem se otroci počutijo domače ali v njem morda celo najdejo svoje izzive in strasti.

Ravno s tem namenom na Razvojnem centru Novo mesto že osmo leto pripravljamo delavnice robotike in zabavnega programiranja. V tem obdobju je v naših programih bilo vključenih že 3300 otrok in mladih. Nekateri otroci že več let obiskujejo naše delavnice, bodisi celoletne ali poletne, spoznavajo robotiko na tehniških dnevih, ki jih izvajamo na osnovnih šolah in na posameznih dogodkih v JV Sloveniji.

Otroci in mladi, pridružite se nam na vaši šoli ali na počitniških delavnicah robotike.

ZA BOLNIKE S CELIAKIJO TO NI MODNA MUHA

Novomeški otroci so imeli tudi to poletje na voljo več, pretežno športno obarvanih, poletnih taborov. Zahvaljujoč društvu Celiac Slovenija, doma niso ostali tudi tisti otroci in mladostniki, ki morajo zaradi svoje bolezni, tj. celiakije, še kako paziti na ustrezno prehrano. Društvo, ki je že zdavnaj preseglo občinske meje, ima v načrtih še večje zmage: narediti več reda na trgu brezglutenske ponudbe in poskrbeti za sistemske rešitve.

Če je še pred nekaj leti veljalo, da so za otroke in mladostnike s celiakijo vrata večine poletnih taborov zaprta, saj jim organizatorji ne morejo zagotoviti varne brezglutenske prehrane, zdaj to ne velja več, pri čemer se je treba zahvaliti novomeškemu društvu Celiac Slovenija. Od leta 2000 v Taboru Mojca v Dolenjskih Toplicah prirejajo svoj tabor Celiac – tudi letos so tam konec avgusta gostili več kot 30 otrok, starih od 6 do 13 let, za nekaj dni so se jim pridružili še mladostniki.

»Veliko je bilo vodnih iger, kopanja, obisk adrenalinskega parka na Gačah, pa seveda tudi zdravstvenih predavanj in kuharskih delavnic, na katerih jih učimo, kako pripraviti zanje varne obroke,« je letošnji tabor na kratko orisal predsednik društva Goran Makar. Zahvaljujoč njegovi hčerki Ajdi, vodji tabora, pa Tanji Fink, ki kot priznana gostinka svoje znanje o pripravi brezglutenske hrane nesebično deli naprej, in drugim članom ter podpornikom društva, je tovrsten tabor postal nepogrešljivo poletno druženje za otroke s celiakijo.

Vseživljenjska brezglutenska dieta

Celiakija je namreč doživljenjska avtoimunska bolezen, ki jo povzroča gluten v prehrani pri posameznikih, ki so genetsko

Goran Makar arhiv Celiac Slovenija

Delovanje društva, ki med drugim zajema tudi organizacijo tovrstnih taborov, lahko podprete z odstotkom svoje odmerjene dohodnine. Več informacij boste našli na njihovi spletni strani. Asja

dovzetni. Edina terapija je vseživljenjska brezglutenska dieta. Prizadene približno odstotek populacije, diagnozo bolnikom potrdi zdravnik. Medtem ko na ravni pediatrije sledijo obravnave in kontrole pri dietetiku, so odrasli bolniki bolj kot ne prepuščeni sami sebi. »Sistem zanje žal ne poskrbi. Dobiš diagnozo in napotek, da jej brezglutensko hrano. A kaj to dejansko pomeni? Marsikdo bi rekel, da pač umaknemo kruh, testenine in piškote, pa smo na varnem. Pa seveda ni tako. Glutenu po slovensko rečemo lepek. Zakaj? Ker, po domače povedano, lepi zadeve in tako najdemo gluten vsepovsod. Naši bolniki npr. ne smejo polizati poštnih znamke, saj je gluten tudi v lepilu,« pravi Makar, ki je vodenje društva z 18-letno tradicijo prevzel leta 2014.

Od takrat po njegovih besedah beležijo konstantno rast – tako pri številu članov kot pri aktivnostih, ki jih za bolnike in svojce prireja društvo. »Naša želja je, da za vsako starostno skupino bolnikov naredimo nekaj, kar jih lahko krepi. To dosežemo, če so skupaj – da vidijo, da niso edini in da jih ni malo. Da si vzajemno pomagajo, ker je tako najbolje. In drži – zaradi prehrane so bolniki s celiakijo socialno izključeni. Že odrasli povedo, koliko prijateljev so zaradi tega izgubili, kaj šele otroci. Za najmlajše imamo tako piknike skupaj s starši, za osnovnošolce

še omenjeni poletni tabor, zdaj krepimo aktivnosti tudi za najstnike.«

Hvaležni za vaš odstotek dohodnine

Zahvaljujoč sofinanciranju Ministrstva za zdravje, Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), Mestne občine Novo mesto, Občine Ribnica idr., skozi vse leto skrbijo za tovrstne aktivnosti za člane, prirejajo strokovna predavanja, širšo javnost o celiakiji ozaveščajo z odmevnimi prireditvami, kot je npr. Festival brezglutenske prehrane ipd. Zato so več kot dobrodošle tudi donacije, med drugim lahko društvu, ki ima status delovanja v javnem interesu na področju zdravstvenega varstva, namenite odstotek svoje dohodnine.

Že več kot 40 mentorjev

Primarno seveda ves čas skrbijo, da bolniki s celiakijo pri njih dobijo vse, kar potrebujejo, da lahko s svojo boleznijo živijo čim bolje, jim omogočijo čim lažji in čim hitrejši prehod v življenje brez glutena. »V društvu imamo sedaj že 43 usposobljenih mentorjev. Imamo tudi komisijo za strokovna vprašanja, v kateri so strokovnjaki s področja živil, dietetik, psihologinja, tudi gostinka ... Če bi se torej zgodilo, da mentor česa ne bi vedel, bi povprašal strokovno komisijo.

Tabor Celiac poskrbi, da je poletje družabno in zabavno tudi za otroke s celiakijo. Letos je gostil več kot 30 otrok, med drugim so obiskali pustolovski park na Gačah. arhiv Celiac Slovenija

V naši skupini na družbenem omrežju Facebook nas je že krepko čez tri tisoč in nemalo dela vložimo v to, da so odgovori preverjeni in strokovni. Če bi se torej vi kot mamica otroka s celiakijo obrnili po pomoč na naše društvo, bi vas v 24 urah povezali z mentorjem. Potem bi skupaj začela reševati 1001 vprašanje,« pojasni Makar. Zahvaljujoč podpori in usmeritvam Regijskega NVO centra, je društvo Celiac po njegovih besedah že pred leti preseglo

sorodna društva, namenjena »le« podpori bolnikom. »Večino dela seveda opravimo prostovoljno, sam osebno tudi več kot uro na dan porabim le za odgovarjanje na elektronsko pošto. Zato smo se že pred časom odločili, da se moramo razvijati, profesionalizirati naše delovanje. Pred dvema letoma smo zaposlili osebo, ki vso to birokracijo in organizacijo močno olajša. Poleg vse večjega števila raznoraznih aktivnosti za naše člane in druge vse

več energije namenjamo zagovorništvo. Zakaj? Ker tudi to področje terja sistemske rešitve in z našim strokovnim znanjem lahko pri tem pomagamo, sprožimo odzive pristojnih. Mogoče je za nekatere prehranjevanje brez glutena »modna muha«, za naše bolnike pa je to resna zadeva.«

Do več reda na trgu

Prek stičišča so se seznanili tudi z evropskim razpisom Impact4Values in za projekt Varo – za bolnike s celiakijo! prejeli slabih 30 tisočakov iz Evropske unije. Prijavili so se tudi na javni razpis za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2024 Ministrstva za javno upravo, rezultati še niso znani. Če bodo uspešni, načrtujejo še dve novi zaposlitvi, saj želijo (bolje) urediti trg brezglutenskih živil.

»Opažamo namreč, da se veliko gostincev odloča za tovrstno ponudbo, nekateri zaradi bolnikov s celiakijo, spet drugi zaradi »modne muhe«. Seveda nimajo vsi ustreznega znanja za pripravo resnično brezglutenske hrane. Kaj oni, še kakšni dietetiki po bolnišnicah ne!« z zanosom načrte razkriva predsednik društva in nadaljuje: »Želimo doseči jasnejša pravila na trgu. Če nekdo napiše »brez glutena«, je to resnično brez glutena. Naš cilj je, da na primer skupaj z gostincem pridemo do tega, ali to za njegovo hrano velja ali ne. Če ne, kako mu lahko pomagamo, da do tega pride. Če pa bi se dogajalo, da nekdo vztraja na »brezglutenski« ponudbi, a je dejansko ne nudi in ta ni varna za naše bolnike, da bodo sledile posledice pri pristojnih institucijah.«

V znanju je moč in tega jim v društvu ne manjka. Zato večkrat letno, tudi sedaj septembra, izvajajo 10-urno brezplačno izobraževanje o pripravi brezglutenske hrane za kuharje. Vse informacije lahko zainteresirani najdejo na njihovi spletni www.celiac.si.

Društvo Celiac želi za vsako starostno skupino bolnikov narediti nekaj, kar jih krepi. Ponosni so, da na taboru gostijo tudi mladostnike. arhiv Celiac Slovenija

Za udeležence tabora so poleg vseh aktivnosti neprecenljive kuharske delavnice. arhiv Celiac Slovenija

»TUDI ŽENA PRAVI, DA SEM POZABIL, DA SEM V POKOJU«

Med 35 delavnicami kataloga nevladniških vsebin za OŠ Delavnice navdiha 24/25 je tudi delavnica »Moja Slovenija, moja zgodovina« novomeškega območnega združenja slovenskih častnikov. Z njo želijo proces osamosvojitve približati mladim, šolsko snov pa nadgraditi z osebnimi izkušnjami tistih, ki so ga tedaj na Pogancih, Medvedjeku idr. soustvarjali.

Vasilije Maraš - Vasko

Območno združenje slovenskih častnikov občin Novo mesto, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Straža, Šentjernej, Škocjan, Šmerješke Toplice in Žužemberk letos obeležuje 30-letnico delovanja, seveda na 32 let podlage prostovoljnega delovanja članov združenja na obrambnem področju. Od leta 2019 oz. drugi mandat mu predseduje upokojeni polkovnik Vasilije Maraš: »V Teritorialno obrambo (TO) sem prišel leta 1977 kot mladinec prostovoljec v gimnaziji ter od leta 1981, po odsluženem vojaškem roku ... Pomembno je bilo, da smo v TO delali z veseljem in z zanosom. Če tega ne bi bilo leta 1968, ko je bila ustanovljena, potem uspeha, kot je bil leta 1991, ne bi bilo.«

Po njegovih besedah je prav to tisto, kar s svojimi predavanji želijo prenesti na mlade: da se nič ne zgodi čez noč in samo po sebi, da sta ključna povezovanje in sodelovanje ter da je poznavanje lastne zgodovine pomembno za prihodnost. »Predvsem pa ponudimo lastne izkušnje in doživetja: z besedo, sliko in s kratkimi posnetki jim prikažemo proces takratnega osamosvajanja in vlogo TO, Milice in civilne obrambe. To je predavanje. Če pa pridejo k nam v vojašnico Franca Uršiča, vidijo še razstavo o nastanku TO, spoznajo, kaj vse se je dogajalo med osamosvojitveno vojno na Dolenjskem, s poudarkom na Pogancih, Medvedjeku, Prilipah, Krakovskem gozdu ... Tu je še naša muzejska zbirka Teritorialna obramba in naborniška vojska, ko lahko posamezne kose oborožitve, opreme, radijske naprave tudi primejo v roke. Dobijo še bolj pristen občutek, kakšna je vloga vojaka.« Predavanja izvajajo tako na šolah kot v vojašnici, v dogovoru z regijsko zvezo veteranov, kjer je še podpredsednik, se s šolarji odpravijo tudi na Pogance ali Medvedjek. Samo v lanskem letu so svoje znanje in izkušnje predali tisočim učencem in dijakom v regiji.

»Narod mora poznati svojo zgodovino. Dobro je vedeti, kdo smo, od kod, kako se je vse začelo ... ni namreč dovolj, da si nekaj le želiš, npr. samostojno državo; za to je treba delati, nekaj narediti, žrtvovati. Kot v življenju nasploh,« pravi in doda: »Prvi strel je bil izstreljen 27. 6. zjutraj ob 3. uri, na Medvedjeku se

je začelo 28. 6. ob 9.20. Fantje iz prvega bataljona 25. brigade TO so bili 27. 6. popoldne še doma, naslednji dan zjutraj pa na prehodnem bojišču. Ko to kdaj opisujem tujcem, kako smo se mobilizirali v 8 do 12 urah, so brez besed. To še poklicne vojske težko izvedejo, nam je uspelo kot teritorialni obrambi.«

Iz sogovornika kar vrejo zgodovinski podatki, od orožja do zaslužnih poveljnikov, seveda brez bolj zabavnih anekdot ne gre: »Po mobilizaciji smo bili nastanjeni na Drganjih selih in Ljubnem, a tam ni bilo vodovoda. Nas pa 400! Tistih nekaj 20 hiš je imelo vodo kvečjemu zase. Pa se je naš zalednik Martin Bajuk dogovoril, da so nas po zaprtju bazenov s kamioni odpeljali v Dolenjske Toplice na tuširanje, vsaj vsak tretji dan (smeh).«

Za novomeško oz. dolenjsko območno zvezo častnikov pravi, da je bila od nekdaj med močnejšimi v Sloveniji. Danes združuje okoli 200 članov, ki so »skozi leta postali 60-, 70-letniki«. Skupaj se odpravijo na strokovne ekskurzije, npr. italijanski Aviano, udeležijo strokovnih predavanj in strelskih tekmovanj, skozi leto priredijo tudi več tradicionalnih in dobro obiskanih pohodov, kot je nočni pohod na Frato. Organizacija vsega naštetega terja vsaj dva meseca prostovoljnega dela na leto. »Tudi žena večkrat pravi, da sem pozabil, da sem se upokojil,« v smehu doda Maraš, ki vodi še Združenje slovenskih mirovnikov – udeležencev mirovnih misij.

Častitljivi jubilej so ob finančni podpori dolenjskih občin, družbe L-tek, d. o. o., Ivana Kralja in Kamnoseštva Jenič ter trudu in arhivu Branka Đukića in ostalih članov predsedstva obeležili z izdajo biltena in novim praporjem, ki je po dveh desetletjih nadomestil prejšnjega. Tudi organizacija sama bo sčasoma terjala pomladitev, se zaveda in si želi Maraš. Nprekinjeno delo z mladimi je zagotovo prava pot.

Novim generacijam tudi prek osebnih izkušenj in anekdot pripovedujejo o osamosvojitveni vojni. Obiščejo jih na šoli ali gostijo v Vojašnici Franca Uršiča. arhiv OZCS Novo mesto

DELOVNA JESEN V SLAVISTIČNEM DRUŠTVU DOLENJSKE IN BELE KRAJINE

Dopustniški in počitniški dnevi so minili in tudi v SdDBk na pragu jeseni nadaljujemo z delom. Do konca koledarskega leta je v načrtu še nekaj društvenih dogodkov. Zadnje dni septembra se bomo udeležili slovenskega slavističnega kongresa v Celju, pripravljamo novo knjigo domoznanske zbirke, načrtujemo jezikovno delavnico in literarni večer v Semiču, prav tako pa že kujemo načrte za naslednji natečaj poezije in kratke proze ter plakatni natečaj, ki ju bomo razpisali konec januarja 2025.

Nagrajeni prejemniki priznanj na literarnem in likovnem natečaju 2024. arhiv SdDBk

Predvidoma 19. oktobra 2024 se bomo v prostorih JSKD Novo mesto ponovno srečali s člani Lektorskega društva Slovenije, pri čemer bomo v jezikovni delavnici skupaj razreševali jezikovne zadrege in se seznanjali s pravopisnimi novostmi. Ta srečanja strokovno obogatijo vse udeležence, saj si tako medsebojno izmenjamo izkušnje. Kot na večino naših dogodkov vabimo tudi na lektorsko delavnico vse, ki jih zanimajo jezikovna in pravopisna vprašanja.

Konec novembra 2024 bo v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto literarni večer, na katerem bomo predstavili novo knjigo v društveni zbirki Skrita literarna dediščina Dolenjske in Bele krajine. Z zbirko želimo v društvu bralcem približati avtorje in avtorice, pomembne za lokalni in širši prostor, ki so zaradi različnih razlogov utonili v pozabo, vendar so njihova dela še vedno zanimiva tudi za sodobne bralce. Za avtorja šeste knjige smo izbrali Janeza Trdino, ki je v Novem mestu zapustil pomemben pečat, zato bi bilo prav, da Mestna občina Novo mesto leto 2025, ko bomo obeležili 120. obletnico njegove smrti, razglasi za Trdinovo leto. V društvu se bomo avtorju poklonili z izdajo kratke zgodbe Doktor Prežir, v kateri je predstavljeno bivanje Julije Primic, Prešernove pesniške muze, v Novem mestu v dvorcu Neuhoof, ki bo

izšla z ilustracijami profesorice likovne umetnosti Mateje Korenič kot slikanica in bo tako dopolnila zgodbo o Primičevi Juliji v Novem mestu (poleg Julijine brvi čez reko Krko pri nekdanjem dvorcu Neuhoof, sedaj »moški« bolnišnici Novo mesto, se ji bo pridružila tudi Julijina zgodba). S tem se bomo poklonili obe-ma, pisatelju Trdini in Primičevi Juliji, saj letos mineva tudi 160 let od njene smrti.

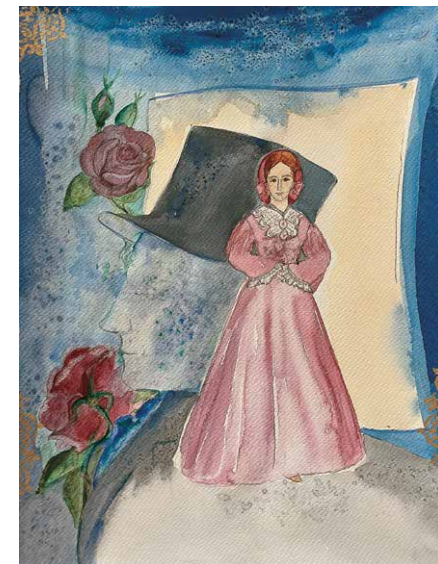
V začetku decembra, v počastitev 3. decembra, dneva slovenske kulture, bomo v Semiču sodelovali na literarnem večeru, posvečenem družini Leopoldine Kuraltove in Simonu Jenku. Pesnik Sorškega polja je v Novem mestu obiskoval frančiškansko gimnazijo (od 1847 do 1853), kot domači učitelj pri Kuraltovih, ki so živeli na posestvu z dvorcem blizu Semiča, se je zaljubil v Leopoldino, sestro njegovih učencev. Njej je pesnik posvetil številne ljubezenske pesmi, med drugim cikel Obujenke. Pesniku, njegovi muzi in ljubezni je bil posvečen letošnji literarni in likovni natečaj, ki smo ga zaključili konec maja s prireditvijo v Knjižnici Mirana Jarca in izdajo zbornika Obrazi ljubezni, ostaja pa tiha želja, da bi občina poskrbela za obnovitev nagrobnega kamna, ki pri Knjižnici Mirana Jarca spominja na Jenkovo muzo. Sredi decembra se bomo člani srečali, tako kot minula leta, v Hiši kulinarike in turizma na Glavnem trgu v

Novem mestu na prednovoletnem poldanskem druženju. Pregledali bomo uresničitev načrtovanih dejavnosti in okvirno načrtovali delo v letu 2025. Dva projekta – izdaja zbornika in slikanice – sta povezana s kar precej denarnimi zneski, pri čemer se moramo zahvaliti našima sponzorjema Krki, tovarni zdravil, d. d., in Mestni občini Novo mesto ter Knjižnici Mirana Jarca, ki nam gostoljubno odpre svoja vrata za naše dogodke.

Vsem naštetim iskrena hvala, hvala tudi vsem članom, ki sodelujete pri že omenjenih projektih in tudi pri drugih dogodkih ali pa se jih udeležite.

V društvu bomo tudi v prihodnje skrbeli za širjenje pisne ustvarjalnosti med mladimi in malo manj mladimi in si prizadevali za dvig jezikovne kulture ter za ohranjanje, razvoj in bogatenje slovenskega jezika. Tako smo z literarnim natečajem prepoznavni ne le na Dolenjskem, ampak širom po Sloveniji in celo pri rojakih zunaj državnih meja.

Upamo in želimo si, da bo tako tudi v prihodnje.

Ilustracija iz slikanice Doktor Prežir. arhiv SdDBk

Obisk Novega mesta se okrepi v poletnih mesecih. Če primerjamo letošnjo sezono z lansko v enakem obdobju, beležimo letos porast v številu tako prihodov kot nočitev, in sicer za 19 oziroma 21 odstotkov. Največ obiskov in prenočitev je bilo v juliju in avgustu, ko je bil vrhunec turistične sezone tudi v Novem mestu. V poletnih mesecih so se prihodi v primerjavi z lani povečali za 15 odstotkov, prenočitve pa za 26.

»Turistična ponudba Novega mesta je v poletnih mesecih zaradi možnosti zunanjih aktivnosti vsekakor pestrejša. Obiskovalci se poslužujejo izposoje plovil Z vesli po Krki na Mestni plaži in kopanja v reki, uživajo v sprehodih po mestnem jedru ter ob reki Krki po novi Štukljevi in Julijini brvi, v porastu je tudi zanimanje za pohodništvo in kolesarjenje. Ob klasikah, kot sta obisk Dolenjskega muzeja in Razgledne ploščadi Kapitelj, so dobro obiskane tudi tradicionalne poletne prireditve, kot sta festival Novomeško poletje in Novomeški poletni večeri, ter zavodove prireditve Krka outdoor festival s tradicionalnimi Skoki v Krko, festival Jazzinty ter Noč na Krki,« je povedala Mojca Ramovš, področna svetovalka za turizem v Zavodu Novo mesto. »Kulinarični in vinski navdušenci se po novem ustavijo v Dobrotah Dolenjske na Glavnem trgu ali pa se podajo na Trško goro v Odprte zidanice, mnogi se odločijo tudi za dopustovanje v kateri izmed zidanic, ki jih ponuja Turizem v zidanicah.«

Pošlji pozdrav iz Novega mesta

Tudi TIC Novo mesto s svojo pestro ponudbo promocijskega materiala ter spominkov v poletnih mesecih beleži največji

Davorin Pavlenič

obisk, predvsem tujih obiskovalcev, ki jih je bilo letos največ iz Francije, Italije, Nemčije, Španije, Belgije in Nizozemske. TIC pa še vabi, da v promocijski akciji »Pošlji pozdrav iz Novega mesta« izberete brezplačno razglednico z znakom in pošljete pozdrav svojim prijateljem v Sloveniji ali v tujino.

Pestro dogajanje ob Krki

Začetek julija v dolenjski prestolnici je bil v znamenju **Krka outdoor festivala 2024**, ki je tudi letos združil športna, turistična in kulturna doživetja na zeleni lepotici in ob njej. Štirje pogovorni večeri, številne športne aktivnosti in koncerti, predstavitve več kot desetih športnih društev ter živahno dogajanje ob 10. Skokih v Krko so v Novo mesto privabili številne obiskovalce, festival pa je dokazal, da postaja vse bolj prepoznaven v širši regiji. Tudi zadnjo soboto v avgustu je bila Krka središče družabnega dogajanja. **Noč na Krki 2024** z osrednjim dogajanjem v Športno-rekreacijskem parku Loka je tudi tokrat privabila številne obiskovalce, saj je bilo z raznolikim programom poskrbljeno za vse, od najmlajših do najstarejših.

arhiv Zavoda Novo mesto

arhiv GRČ Novo mesto

										PROSTOR, V KATEREM SE PRIDOBIVA IN LOMI KAMEN	POMARANČA	ŠPANSKI GOSPOD	SMUČARSKA SKAKALKA KLINEC	VZIDANA PEČ Z ODPRTIM KURIŠČEM	GOVEJI ALI OVČJI HLEV NA PLANINAH
										GASILSKA HRBTENICA POKONČNOSTI IN ETIKE		3			
										PRIJETNO DIŠEČA SNOV					
										GLAVNO MESTO BAHRAJNA					
										NICK NOLTE		ALFI NIPIČ	IVO JAN RAZA, PRASKA	4	
										ZEMLJIN TEČAJ					
112 SOS	POJAV PRI GORENJU	KAVNI NADOMESTEK IZ JEČMENA IN CIKORIJE	OSTER PODALJŠEK PLEVE PRI KLASU, OSINA	INGRID BERGMAN	AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	SLABA ŠOLSKA OCENA	NABOREK, VOLAN		9					CESTNI JAREK	EVROPSKA OTOŠKA DRŽAVA
	PRIPRAVA ZA OPRIJEMANJE				CMERA										
	IZDELOVALEC GREBENOV ZA STATVE	6								RAZVAŽA MLEKO NOGO-METAŠ KARIC					
	ŠPORTNI VOLKSWAGEN			RAVNINA, RAVAN						AKONTACIJA, ARA JAPONSKI REŽISER KUROSAWA		8			
	OBDELAN KOS POLJA					PEVKA KRAJNČAN							ANŽE KOPITAR NAŠ PISATELJ (ANTON)		
	AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA FONDA				11	POSPEŠUJE GORENJE NAJUJŠJA GORA S. AMERIKE					HERNIJA				
	POMOČ: AKIRA, ARDA, FOT, TRIBUN	GASILSKA SOLIDARNOST IN SLOŽNOST	NAJDALJŠA REKA V RODOPIH OGNJENI PETELIN				STARORIM. DAVČNI URADNIK GIBON ALI ŠIMPANZ				1			HUNSKI KRALJ, BIČ BOŽJI	VELIKA OBREMENITEV GASILCEV V AKCIJI
	SERGEJ PAHOR		5	GLASBENI ARANŽER ŽGUR EDEN IZMED MEDJEV			ELON MUSK	40. PREDSEDNIK ZDA (RONALD) GLAS PRI PRELOMU							12
	SPAJKA				ŠPIKA PRI KOLESU								CUNJA, KRPA ENOTA ZA OSVETLJENOST		
	OZEK PAS KOPNEGA ALI MORJA					NAZIV				SMUČAR FLISAR					
	OGNJE-GASEC							SREDSTVO ZA SPAJANJE		2					
	SEVERNO POLARNO OBMOČJE						7	IZDELOVALEC KRTAČ							

Nagradno geslo:

1	2	3	4	5	6	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

1	2	3	4	8	7	6	11	12
---	---	---	---	---	---	---	----	----

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanka. Geslo križanke, svoje ime in priimek ter naslov prebivališča lahko pošljete tudi po elektronski pošti na kabinet@novomesto.si. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispele do 5. avgusta 2024, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo prejeli priložnostna darila.

Avtor križanke: Peter Udir,foto: Boštjan Pucelj

Ime in priimek:

Naslov:

Iskano geslo:

NOVOMEŠKI 1/2 MARATON

5.10. in 6.10.2024

ZELENI MARATON OB KRKI

SOBOTA:

- TEK MALČKOV S STARŠI
 - OTROŠKI TEKI
 - CANICROSS - tek s psi
 - FUN TEK - tek na 2 km
- za vsakogar **NOVO**

NEDELJA:

- 21 km
 - 10 km
 - 5 km
 - MARATONSKI POHOD
- na 21 km in 12 km **NOVO**

WWW.NOVOMESTO21.SI

Renault
Group
REVOZ // Novo mesto

ERDINGER
ALKOHOLFREI

SAVA
ZAVAROVALNICA

NOVO
MESTO

ROLETARSTVO
MEDLE